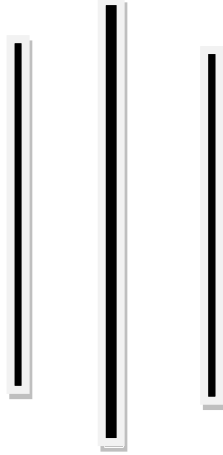

**आठविसकोट नगरपालिका
नगर कार्यपालिकाको कार्यालय
शिक्षा, युवा तथा खेलकूद शाखा
आठविसकोट रूकुम, (पश्चिम)**

तेस्रो विद्यालय अनुगमन प्रतिवेदन

(संयुक्त अनुगमन टोलीबाट आठविसकोट नगरपालिका स्थित ६३ वटा विद्यालयहरूमा गरिएको अनुगमनका आधारमा तयार गरिएको प्रतिवेदन)

२०७५, असोज

हाम्रो भनाई

विद्यालय अनुगमन प्रतिवेदन(पहिलो), २०७४ र विद्यालय अनुगमन प्रतिवेदन(दोस्रो), २०७५ तयार भई नगर कार्यपालिकाबाट स्वीकृत भएर लागु समेत भईसकेका छन । पहिलो विद्यालय अनुगमन प्रतिवेदन, २०७४ र दोस्रो विद्यालय अनुगमन प्रतिवेदन, २०७५ ले नगरपालिकाभित्रका विद्यालयको यथार्थ अवस्था चित्रण गरिसकेको छ । विभिन्न वहाना वा बाध्यता जे भए पनि शिक्षा क्षेत्रमा देखिएको वेथिति र बेवास्तालाई अन्त्य गर्दै संविधानको मर्म अनुसार आधारभूत तहको शिक्षा अनिवार्य र निःशुल्क तथा माध्यामिक तहको शिक्षा निःशुल्क प्राप्त गर्ने नागरिकको मौलिक हकलाई कार्यान्वयन गर्दै उज्वल भविष्यको आशामा विद्यालय प्रवेश गर्ने कलिला र अवोध बालबालिकाहरुको सुन्दर भविष्य निर्माण गर्न एवं आफ्ना सन्तानको उज्वल भविष्य निर्माणको लागि संघर्षरत अभिभावकहरुको लगानी सुरक्षित गर्न जिम्मेवार सबै निकाय सजक, उत्तरदायि र जिम्मेवार बन्न आवश्यक छ । पहिलो र दोस्रो अनुगमन प्रतिवेदनको कार्यान्वयन अवस्थाको मुल्यांकन गर्ने, भर्ना अभियानको प्रभावकारीताको बारेमा जानकारी हासिल गर्ने एवम् विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा शिक्षक संख्या भए/नभएको यकिन गरी आवश्यक शिक्षक व्यवस्थापन गर्ने, विद्यालय क्षेत्रको सुधारको लागि कानूनतः नगरपालिकाले उठाएका कदमहरुबाट परेको सकरात्मक प्रभाव समेतको विश्लेषण गरी आगामी दिनमा समेत पृष्ठपोषण प्राप्त गरी थप कदमहरु अगाडी बढाउने सामुदायिक विद्यालयहरुको भौतिक संरचनाको विद्यमान अवस्थाको यथार्थ तथ्यांक संकलन गरी आगामी दिनमा भौतिक संरचनाको अवस्थालाई समयानुकूल एवम् विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा विकास गर्न आवश्यक सुझाव दिई एवम् प्राथमिकीकरण गरी बजेट तथा योजना कार्यान्वयनलाई वस्तुपरक एवम् यथार्थपरक तुल्याउनु अनुगमनको मुल मर्म रहेको छ ।

आधारभूत तथा माध्यामिक तहको शिक्षाको व्यवस्थापन र संचालन गर्ने सम्पूर्ण अधिकार स्थानीय तहलाई नै संविधानत दिईसकेको अवस्थामा स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ मा उल्लेख भए अनुसार विद्यालय शिक्षाको गुणस्तर सम्बन्धमा उठेका प्रश्नहरुको उत्तर खोज्ने, उत्तरको सही र सटिक जवाफ सरोकारवाला आम अविभावकलाई दिने र शिक्षा क्षेत्रमा देखा परेका समस्या र चुनौतीहरुको दिगो र भरपर्दो उपाय खोज्ने जिम्मेवारी सहित आठविसकोट नगर शिक्षा समितिले दिएको जिम्मेवारको लागि नगर शिक्षा समितिप्रति आभार प्रकट गर्न चाहन्छौं ।

मिति २०७५/०५/०१ देखि २०७५/०५/३० सम्मको अनुगमनको क्रममा अनुगमनकर्ताले मागेका सम्पूर्ण विवरणहरु उपलब्ध गराई सहयोग गर्नहुने सम्पूर्ण सम्बन्धित विद्यालयका प्रधानाध्यापक शिक्षक, अविभावक, वडा अध्यक्ष लगायत सबैलाई हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छौं । हामीले पेश गरेको प्रतिवेदनबाट नगरपालिका क्षेत्रभित्रका सामुदायिक एवं संस्थागत विद्यालयहरुको गुणस्तरमा सुधार आई शिक्षा क्षेत्रमा आमूल परिवर्तन हुने अपेक्षा गरेका छौं ।

१. श्री रामबहादुर के.सी.	नि.प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	संयोजक
२. श्री थलवीर ओली	शिक्षा शाखा संयोजक	सदस्य
३. श्री कामेश्वर नायक	स्रोत व्यक्ति	सदस्य
४. श्री गणेश चन्द्र	सूचना प्रविधि अधिकृत	सदस्य
५. श्री जयबहादुर बुढा	प्रशिक्षक	सदस्य
६. श्री मानबहादुर बटाला	स.क.अ.	सदस्य
७. श्री ज्ञानु आचार्य	आ.प्र.स.	सदस्य
८. श्री रतिभान वि.क.	प्र.स.	सदस्य
९. श्री मदनप्रका मल्ल	खरिदार	सदस्य
१०. श्री रत्नबहादुर परियार	खरिदार	सदस्य

संक्षिप्त शब्दावलीको पूरा रूप

SWOT	Strength, Weakness, Opportunities & Threat
वि.व्य.स.	विद्यालय व्यवस्थापन समिति
प्र.अ.	प्रधानाध्यापक
आ.वि.	आधारभूत विद्यालय
मा.वि.	माध्यामिक विद्यालय

कार्यकारी सारांश

देश संघीय संरचनामा गईसकेपछि आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षाको सम्पूर्ण अधिकार संविधान बमोजिम स्थानीय तहमा आईसकेको छ । स्थानीय तहमा उक्त अधिकार आईसकेपछि आठविसकोट नगरपालिकाले सो अधिकारको कार्यान्वयनको लागि नगर शिक्षा ऐन, नियमावली तथा नगर शिक्षा सुधार योजना लगायतका कानुनी दस्तावेजहरू निर्माण गरिसकेको छ । भौगोलिक रूपले पिछडिएको एवं. राज्यको उपेक्षामा परेका क्षेत्रहरूमध्ये आठविसकोट नगरपालिका पनि एक हो । लामो समयदेखिको संक्रमणकालले पिल्सिएको शिक्षा क्षेत्रलाई सुधार गरी कलिला बालबालिकाहरूको उज्वल भविष्य सुनिश्चित गर्ने अभिप्रायले नगरपालिकाभित्रका ६३ वटै विद्यालयहरूको अनुगमन तथा मूल्यांकन गरी ती विद्यालयहरूको अवस्थाको SWOT Analysis गरी निछोड निकाल्दा शिक्षा क्षेत्रमा अझै पनि केही सकारात्मक र आसावादी प्रयासहरू र केही नकारात्मक तथ्यहरू देखिन्छन् । विद्यालय अनुगमन प्रतिवेदन, २०७४ कार्यान्वयनमा आएको, नगरपालिकाबाट शिक्षा क्षेत्रको सुधारको लागि प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र र आधारभूत तह कक्षा १ देखि कक्षा ३ सम्मका बालबालिकाहरूलाई ड्रेस वितरण गर्ने, राम्रो नतिजा हासिल गर्ने विद्यालय, शिक्षक एवम् विद्यार्थीहरूलाई पुरस्कृत गर्ने, अपेक्षाभन्दा न्यून नतिजा हासिल गर्ने विद्यालय एवम् कार्यरत सम्बन्धित विषयका शिक्षकहरूलाई सचेत बनाउने, निरन्तरको निगरानी, अविभावकहरूमा आउन लागेको सचेतना, शैक्षिक क्षेत्रमा क्रियाशील एवम् लामो अवधीदेखि कार्य गरिरहेका रूपान्तरण नेपाल, मिदास, मिक नेपाल जस्ता शैक्षिक परामर्शदाता संस्थासँगको साझेदारीमा शिक्षा सुधार परियोजना नगरपालिकाको आफ्नै लगानीमा अगाडी बढिरहेको इत्यादीको कारण शिक्षा क्षेत्रमा सुधारका संकेत आउन थालेका छन् ।

एकातिर शिक्षकहरूको पेशाप्रतिको बेवास्ता, शिक्षा क्षेत्रमा राज्यको उदासिनता र शिक्षा क्षेत्रमा सरकारद्वारा सामुदायिक सरकारी र संस्थागत विद्यालयको नाममा भईरहेको दुई खालको अस्पष्ट व्यवहार, नियमन, अनुगमन र मूल्याङ्कनको पाटो फितलो हुनु, विद्यमान परिक्षा प्रणाली, शिक्षाप्रति अविभावकको बेवास्ता वा सचेतनाको कमी, पूर्वाधारको कमी लगायतका समस्याहरूबाट शिक्षा क्षेत्र ग्रसित भईरहेको छ भने अर्कोतिर राज्यले शिक्षा क्षेत्रमा गरेको लगानीले अपेक्षित नतिजा ल्याउन सकेको छैन र सामुदायिक विद्यालयतर्फ अभिभावकको विश्वास बढ्न सकेको छैन । शिक्षकहरूलाई परिवर्तित सन्दर्भमा उत्प्रेरित गर्न नसक्नु, समय समयमा तालिम दिन नसक्नु, शिक्षक, विद्यार्थी र अभिभावकहरूविचमा निरन्तर अन्तरक्रिया हुन नसक्नु, शिक्षक, कर्मचारी एवं. उच्च पदस्थ पदाधिकारीहरूका छोराछोरीहरू सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक स्तरप्रति अविश्वास तथा बेवास्ताको कारण सामुदायिक स्कुलमा नराखिनु, विद्यमान अस्थिर राजनीतिक प्रणाली र संक्रमणकालको फाइदा लुट्ने प्रवृत्ति, शिक्षकहरूको राजनीतिप्रतिको मोह र राजनीतिबाट गल्तीको संरक्षण गर्ने गलत राजनीतिक संस्कार, गलतलाई दण्डित, सिर्जनशीलतालाई प्रोत्साहन र उत्कृष्टतालाई पुरस्कार भन्ने मान्यताको कार्यान्वयन हुन नसक्नु, पूर्वाधार विना नै विद्यालय खोल्ने, अनुमति तथा स्वीकृति दिने प्रवृत्ति, विद्यार्थी संख्याको आधारमा शिक्षकको बेवास्था जस्ता यावत् समस्या र चुनौतिहरूको विचमा हाम्रो शिक्षा क्षेत्र उभिएको छ ।

पहिलो चरणको अनुगमनको क्रममा केही औंलामा गन्न मिल्ने विद्यालयहरू बाहेक अधिकांश विद्यालयहरू मरणासन्न अवस्थामा रहेका थियो जुन आधारभूत तह कक्षा ८ को वार्षिक परिक्षाको नतिजाले प्रष्ट पारेको थियो । अधिकांश विद्यार्थीहरू D र E ग्रेडमा उत्तिर्ण हुनुले हाम्रो नगरपालिकाको शिक्षाको अवस्था कस्तो रहेको छ भनि सहजै अनुमान लगाउन सकिन्छ । मरणासन्न अवस्थामा रहेका विद्यालयहरूलाई प्राण दिई पुनर्जन्म दिनु कम्ति चुनौतीपूर्ण काम छैन । तर संसारमा कुनै पनि काम असंभव छैन । चुनौतीहरूको विचबाट शिक्षा क्षेत्रमा कायापलट ल्याउन सकिन्छ । न्यूनतम पूर्वाधार पूरा नभएका, विद्यार्थी संख्या न्यून रहेका, पैदल दूरी ३० मिनेट वा सो भन्दा कम भएका, शैक्षिक गुणस्तर न्यून रहेका विद्यालयहरूको

अनुमति खारेज गर्ने, गुणात्मकभन्दा पनि संख्यात्मक रूपमा बढिरहेका विद्यालयहरूको नक्सांकन गरी भौगोलिक अवस्था, स्रोत साधन र जनसंख्यालाई विश्लेषण गरी एउटा वडामा रहन सक्ने अधिकतम विद्यालयहरूको संख्या एकीन गरी पूर्वाधार पूरा भएका विद्यालयहरूको पहिचान गरेर सोही अनुसार विद्यालयको स्थापना, संचालन र व्यवस्थापन गर्ने, संविधानले नै आधारभूत तथा माध्यमिक तहको शिक्षा निःशुल्क हुनुपर्ने भनि शिक्षा सम्बन्धि हकलाई मौलिक हकको रूपमा व्यवस्था गरिसकेपछि आधारभूत तथा माध्यमिक तहको शिक्षाको सम्पूर्ण जिम्मेवारी राज्यले नै लिएर शिक्षा क्षेत्रमा भईरहेको व्यापारिकरण र लुटतन्त्रलाई अन्त्य गर्न राज्य निर्मम तरिकाले लाग्ने र शैक्षिक माफियाहरूको सामूल नै अन्त्य गर्ने, अभिभावकले पनि बालबालिकाको उज्वल भविष्यको लागि शिक्षा क्षेत्रमा लगानी गर्नुपर्ने, समयानुकूल पाठ्यपुस्तक, शैक्षिक सामग्री, सीपमूलक, व्यवसायिक प्राविधिक शिक्षामा राज्यले लगानी गर्ने, विद्यालयको विद्यमान भौतिक संरचना बालअनुकूल एवं वातावरणमैत्री हुनुपर्ने, नियमन, अनुगमन, मूल्यांकन र प्रतिवेदनलाई चुस्त, दुरुस्त र वास्तविक बनाई अनुगमनको क्रममा देखिएका राम्रा नराम्रा पक्षहरूलाई विश्लेषण गरी समस्याहरूको समाधान र पृष्ठपोषणमा जोड दिने, विद्यालयको स्तर सुधार गर्न सम्बन्धीत वडा समिति, वडा शिक्षा समिति, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावकलाई प्रत्यक्ष रूपमा उत्तरदायि बनाउने, शिक्षकहरूको क्षमता अभिवृद्धिको लागि कम्तिमा ३ वर्षमा १ पटक लामो समयको र प्रत्येक वर्षमा कम्तिमा १ पटक छोटो समयको तालिमको व्यवस्था गर्ने, विषयगत योग्य शिक्षकहरूको व्यवस्था गर्ने, विद्युतीय हाजिरी, प्रोजेक्टरको माध्यमबाट अध्ययन अध्यापन, Computer Education, English medium मा शिक्षण, प्रविधिमा आधारित शिक्षामा जोड लगायतका कार्यहरूलाई अभियानकै रूपमा युद्धस्तरमा संचालन गर्न सकेको खण्डमा छोटो समयमै शिक्षा क्षेत्रमा आमूल परिवर्तन संभव छ ।

दोस्रो विद्यालय अनुगमनको क्रममा गत शैक्षिक शत्रभन्दा यस शैक्षिक शत्रमा समग्रमा ५.८ प्रतिशतले भर्ना हुने विद्यार्थीको संख्या बढेको देखिन्छ । प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रमा १०४ प्रतिशतले भर्नादर बढेको छ जून उत्साहजनक छ । निःशुल्क पोशाक वितरण, सबै विद्यालयहरूमा अनिवार्य प्रारम्भिक बालविकास केन्द्र राख्ने व्यवस्था, निःशुल्क पुस्तक वितरणजस्ता नगरपालिकाबाट अवलम्बन गरिएका अभियानहरूको कारण भर्ना संख्या बढेको विश्लेषण गर्न सकिन्छ । आधारभूत तह कक्षा १-५ मा भर्ना हुनेको संख्या समग्रमा ४ प्रतिशतले घटेको देखिन्छ । खासमा कक्षा १, कक्षा ४ र कक्षा ५ मा भर्ना संख्या घटेको देखिन्छ । सबै विद्यालयहरूमा प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रहरूको स्थापना हुंदा गत शैक्षिक शत्रहरूमा उमेर नपुगी कक्षा १ मा भर्ना हुने बालबालिकाहरू प्रारम्भिक बालविकास केन्द्रमा भर्ना भएर पनि कक्षा १ मा भर्ना हुने संख्या घटेको हुन सक्छ । नगरपालिकाले परिक्षा प्रणाली सुधारको लागि चालेका सकारात्मक प्रयासहरूको कारण सम्बन्धित कक्षामा अपेक्षित रूपमा प्राप्त हुनुपर्ने सिकाई उपलब्धि प्राप्त नगर्ने बालबालिकाहरूले कक्षा दोहोर्‍याउनु पर्ने अवस्थाको कारण पनि भर्ना संख्या घटेको छ । तर समग्रमा स्कूल जाने उमेरका बालबालिकाहरू विद्यालय जानबाट वञ्चित हुने अवस्था सिर्जना भएको छैन ।

आधारभूत तह कक्षा ६-८ मा भर्ना हुनेको संख्यामा समग्रमा १०.९ प्रतिशतले बढेको देखिन्छ । सबैभन्दा बढि भर्ना कक्षा ८ मा भएका छन् । कक्षा ८ को वार्षिक परिक्षामा अधिकांश विद्यार्थीहरू 'D' र 'E' श्रेणीमा उत्तिर्ण भई नगर शिक्षा समितिको निर्णयानुसार ती विद्यार्थीहरूले कक्षा दोहोर्‍याउनुपर्ने कारण कक्षा ८ मा भर्ना हुनेको संख्या उल्लेख्य रहेको पाईयो । माध्यमिक तहमा भर्ना हुने विद्यार्थीको संख्या समग्रमा २१ प्रतिशतले घटेको देखिन्छ । माध्यमिक तह कक्षा ९ मा भर्ना हुनेको संख्या करिब ३८ प्रतिशतले घटेको छ । यसको मुल कारण पनि कक्षा ८ को वार्षिक परिक्षाको नतिजा नै हो । नगरपालिकाले नगरस्तरिय परिक्षाहरूमा गरेको सुधारको कारण विद्यार्थीहरूमा पढ्ने बानीको विकास भएको छ भने विद्यालयमा अध्यापन नै नगरी तलबभत्ता बुझ्ने शिक्षकहरूलाई गर या मरको अवस्थामा पुर्‍याइदिएको छ ।

तेस्रो विद्यालय अनुगमन मूलभूत उद्देश्य विद्यालयहरूको भौतिक संरचनाको वर्तमान अवस्थाको यथार्थ तथ्यांक संकलन गरी सोको विश्लेषण मार्फत सामुदायिक विद्यालयहरूको भौतिक संरचना सुधारमा सहयोग गर्न आवश्यक सुझाव एवम्

प्राथमिकता क्रम निर्धारण गर्नु र सोको आधारमा विद्यालयहरूमा विनियोजन हुने बजेटलाई वस्तुपरक, यथार्थपरक र न्यायोचित तुल्याउनु रहेको छ । यसका अतिरिक्त विद्यालयका भौतिक संरचना सम्बन्धि वास्तविक समस्या र आवश्यकताहरूको पहिचान गरी समाधानको लागि नगरपालिका, प्रदेश सरकार र संघीय सरकारलाई आवश्यक सुझाव दिनु पनि यसको उद्देश्य रहेको छ ।

शिक्षा क्षेत्रमा राज्यले गरेको लगानीलाई सार्थक तुल्याउन राज्यले दुई खाले शिक्षा प्रणाली लागू गर्ने गरी नीति बनाउने होइन की एकीकृत रूपमा सबै नागरिकलाई सर्वसुलभ अनिवार्य शिक्षाको व्यवस्था, गरिव र विपन्नहरू समेतले आफ्नो क्षमता अनुसारको उच्च शिक्षा हासिल गर्न सक्ने अवस्था सिर्जना गर्नु पर्दछ । नीति कुनै व्यक्ति विशेषलाई हेरेर बनाइदैन । राज्यको नीतिले समग्र शिक्षा क्षेत्रको वेधितिलाई अन्त्य गरी शिक्षा, स्वास्थ्य जस्ता क्षेत्र राज्यको महत्वपूर्ण दायित्वभिन्न पर्ने भएकोले सो विषयलाई गम्भीरतापूर्वक सम्बोधन गर्नु पर्दछ ।

विद्यालय अनुगमनको क्रममा प्राप्त तथ्यांकको आधारमा नगरपालिकाभित्रका सम्पूर्ण सामुदायिक विद्यालयहरूको भौतिक संरचनाहरूको यथार्थ अवस्था अनुसूचीहरूमा उल्लेख गरिएको छ । भवन, कक्षाकोठा, खानेपानी, खेलमैदान, शौचालय, घेरावार, कम्प्युटर, सोलार सिस्टम, फर्निचरजस्ता भौतिक संरचना र मालसामानको वर्तमान अवस्था विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा के कस्तो छ ? कुन विद्यालयलाई उल्लेखित भौतिक संरचनामध्ये अत्यावश्यक तत्काल व्यवस्था गर्नुपर्ने संरचना कुन हो ? सूचक र अंक निर्धारण गरी विद्यालयले प्राप्त गरेको अंकको आधारमा प्राथमिकता क्रम निर्धारण गरिएको छ । प्राथमिकता क्रमको आधारमा विद्यालयहरूलाई आवश्यक बजेट व्यवस्थापन हुनुपर्ने देखिन्छ ।

विद्यालयहरूको भौतिक संरचनाहरूको यथार्थ अवस्थाको आधारमा सूचक निर्धारण गरी तयार पारिएको भौतिक संरचना निर्माण तथा सुधारको लागि विद्यालयहरूको तहगत रूपमा निर्धारण गरिएको प्राथमिकता क्रम अनुसूची १, २ र ३ मा उल्लेख गरिएको छ । विद्यालयमा वर्तमान भौतिक संरचनाको आधारमा पूर्ण, आंशिक र न्यून भौतिक संरचना निर्धारण गरी प्राप्त अंकको आधारमा प्राथमिकता क्रम निर्धारण गरिएको छ । ८० वा सोभन्दा बढि अंक प्राप्त विद्यालयहरू भौतिक संरचनाको अवस्था सबैभन्दा नाजुक भएका विद्यालयहरू भएको ती विद्यालयहरूको भौतिक संरचना निर्माणको कार्यलाई प्राथमिकता दिई **P1 Project** अन्तर्गत राखिएको छ । ८० भन्दा कम ६० भन्दा बढि अंक प्राप्त गर्ने विद्यालयहरूको भौतिक संरचनालाई नाजुक अवस्थामा राखिएकोले ती विद्यालयहरूको भौतिक संरचना निर्माणको कार्यलाई **P2 Project** अन्तर्गत राखिएको छ भने ६० भन्दा कम अंक प्राप्त गर्ने विद्यालयहरूलाई मध्यम अवस्थामा राखि ती विद्यालयहरूको भौतिक संरचना निर्माणको कार्यलाई **P3 Project** अन्तर्गत राखिएको छ । विद्यालयहरूबाट स्थलगत रूपमा संकलन गरिएको तथ्यांक अनुसार केही विद्यालय बाहेक अधिकांश विद्यालयहरूको भौतिक संरचनाको अवस्था नाजुक रहेको छ ।

अतः चुनौती नै चुनौतीले भरिएको शिक्षा क्षेत्रको भविष्यलाई उज्वल बनाई आम बालबालिकाहरूको सुन्दर भविष्य सुनिश्चित गर्न सरोकारवाला जिम्मेवार निकायहरूले सक्रियता र सजकतापूर्वक आफ्नो जिम्मेवारी वहन गर्नु आवश्यक छ । जताततै समस्यामात्र देखाउने होइनकी शिक्षा क्षेत्रका वास्तविक समस्याहरूको पहिचान गरी ती समस्याहरूको वास्तविक समाधान खोज्नु बुद्धिमानी हुनेछ । यो या त्यो वहानामा कलिला अवोध बालबालिकाहरूको भविष्यमा खेलवाट गर्ने कसैलाई छुट छैन र त्यस्तो कार्य अक्षम्य हुनेछ । विद्यालयहरूको वर्तमान भौतिक संरचनामा सुधार ल्याई बालअनुकूल प्राविधिक, व्यवसायिक एवम् जीवन उपयोगी शिक्षाको सुनिश्चितताको लागि शिक्षा सुधार परियोजनामा भौतिक संरचना सुधार कार्यक्रम समेत संलग्न गर्नु पर्दछ ।

Contents

हाम्रो भनाई.....	I
संक्षिप्त शब्दावलीको पूरा रूप.....	II
कार्यकारी सारांश.....	III
१. पृष्ठभुमी :.....	7
२. उद्देश्य :-	8
३. अध्ययन विधि :-	8
४. तथ्याङ्क विश्लेषण र प्राप्ति :-	9
५. सुभावहरु :-	11
६. निष्कर्ष :.....	13
अनुसूचीहरु.....	15
अनुसूची १	15
अनुसूची २	7
अनुसूची ३	16
अनुसूची ३	17
अनुसूची ३	20
अनुसूची ३	22
अनुसूची ३	23

१. पृष्ठभूमि :

नगरपालिकाभित्र शैक्षिक अनुशासन कायम गरी गुणस्तरिय शिक्षाको सुनिश्चितताको लागि नगरपालिका अहोरात्र खटिरहेको छ । शिक्षा क्षेत्रको व्यवस्थापन र विद्यालयहरूमा गुणस्तरिय शिक्षा प्राप्त हुने अवस्थाको सिर्जना गर्न नगरपालिकाले कानूनी, नीतिगत एवम् संस्थागत व्यवस्थाहरू गरी सोहीअनुरूप आफ्ना गतिविधिहरू अगाडी बढाईरहेको छ । पहिलो र दोस्रो विद्यालय अनुगमन प्रतिवेदनमा शिक्षा क्षेत्रमा जुन दृश्य देखियो सोको समाधानको लागि नगरपालिकाले चालेका कदमहरू स्वागतयोग्य नै छन् ।

आफ्ना सन्तानलाई अंग्रेजी शिक्षा दिने उद्देश्यले जंगबहादुर राणाले वि.सं. १९९० मा दरवार हाईस्कूल स्थापना गरे देखि नै नेपालमा औपचारिक शिक्षा प्रारम्भ भएको हो । राणाहरू स्वभावले नै शिक्षा विरोधि थिए जसले गर्दा राणाकालमा शिक्षाको विकास हुन सकेन । पञ्चायत कालमा २०२८ सालमा नेपाल राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको गठन गरी शिक्षा विकासमा केहि सुधार गर्न खोजियो । तर विद्यालय विकासमा अभिभावक तथा स्थानीय सरोकारवालाहरूलाई विश्वासमा लिन नसकेकै कारणले यो योजनाले पनि अपेक्षित सफलता पाउन सकेन । प्रजातन्त्रको पुनः स्थापना पश्चात निजि विद्यालयहरू प्रशस्त खुले तर सार्वजनिक विद्यालयको स्थिति दिन प्रति नाजुक बन्दै गयो । वि.सं. २०४६ सालको राजनीतिक परिवर्तनदेखि हालसम्म शिक्षाको समस्या पहिचान गरी समाधानका उपाय सहितको प्रतिवेदन पेश गर्न सरकारले धेरै वटा शिक्षा आयोगहरू बनायो ।

२०६२/०६३ को जनआन्दोलन पश्चात विद्यालय शिक्षामा समयानुकूल परिवर्तन आउने अपेक्षा पनि गरियो । यसका लागि संस्थागत, सरकारी एवं गैरसरकारी तवरमा विभिन्न प्रयासहरू पनि भए । तर सामुदायिक विद्यालयहरूमा खासै सुधार हुन सकेन । नेपालको संविधान २०७२, लागुभई सकेपछि शिक्षा ऐन परिवर्तन गरी परिवर्तित ऐनमा शिक्षक व्यवस्थापनको लागि केहि प्रावधान पनि राखियो ।

त्यसोत सरकार परिवर्तन हुन साथ शिक्षा आयोग बन्ने र आयोगले सरकारलाई प्रतिवेदन पेश गर्ने कार्य भयो तर शिक्षा विकासलाई लक्षित विन्दुसम्म पुऱ्याउने ठोस कार्य हुन सकेन । संविधान अनुसार स्थानिय, प्रादेशिक र संघिय सरकार बनीसकेको अवस्थामा भन्दा ६ दशक अगाडि बनाइएको शिक्षा ऐन, २०२८ को औचित्यतामा प्रश्न उठाउन थालिएको छ । संविधानले नै प्रत्याभुत गरेको माध्यमिक तहसम्मको शिक्षा व्यवस्थापन स्थानीय सरकारलाई छ । शिक्षाको सन्तुलित विकास विना अन्य क्षेत्रको विकास सम्भव नहुने यथार्थलाई आत्मासाथ गर्न नसक्दा नेपालको विद्यालय शिक्षाले गति लिन सकिरहेको छैन ।

हालको प्रशासनिक संरचनाअनुसार कर्णाली प्रदेश स्थित रुकुम(पश्चिम) जिल्लाको आठविसकोट नगरपालिका भित्र रहेका विद्यालय शिक्षाको व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित विद्यालयहरूले सम्पादन गरेका कामको अवस्थाको पहिचान तथा विद्यालय अनुगमन प्रतिवेदन, २०७४ र २०७५ को कार्यान्वयनको अवस्था विश्लेषण गरी कार्यक्रम कार्यान्वयनमा परेका बाधाहरू फुकाउने, सहजिकरण गर्ने र फिल्डको अवस्थाको विश्लेषण गरी नगर शिक्षा समिति, नगर कार्यपालिका र नगरसभालाई जानकारी गराउने हेतुले गरिएको स्थलगत अध्ययन प्रतिवेदन आठविसकोट नगरपालिका समक्ष प्रस्तुत गर्नु यस प्रतिवेदनको मुल उद्देश्य हो । अनुगमनका सिलसिलामा रुकुम (पश्चिम) जिल्ला आठविसकोट

नगरपालिकाभिन्न रहेका माध्यमिक तह(६-१२) १ वटा, माध्यामिक तह (१-१२) २ वटा, माध्यामिक तह(१-१०) ११ वटा, माध्यामिक तह(६-९) १ वटा, आधारभूत तह(१-८) ५ वटा, आधारभूत तह(१-६) १ वटा, आधारभूत तह(१-५), ३९ वटा, बाल विकास केन्द्रमात्र ३ वटा गरी जम्मा ६३ वटा विद्यालयहरूको स्थलगत अनुगमन गरियो ।

यस स्थलगत अनुगमनमा शिक्षा ऐन, २०२८ को नवौं संशोधनको प्रमाणिकरण, स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, आठविसकोट नगरपालिकाको शिक्षा सुधार योजना २०७४ र आठविसकोट नगरपालिका शिक्षा नियमावली २०७४, विद्यालय अनुगमन प्रतिवेदन २०७४(पहिलो), शिक्षा सुधार कार्ययोजना, २०७४ र विद्यालय अनुगमन प्रतिवेदन २०७५(दोस्रो) जारी भैसकेको अवस्थामा शिक्षक व्यवस्थापन, नगर स्तरिय परीक्षा व्यवस्थापन, शैक्षिक तथ्याङ्क व्यवस्थापन, विद्यालय व्यवस्थापन, विद्यालय मर्ज, दरवन्दि मिलान, विद्यालयका समस्या पहिचान गरी समाधानको उपायको खोजि गरी सहजीकरण गर्ने र शिक्षामा गुणस्तर कायम गर्ने, विद्यालयहरूको विद्यमान भौतिक संरचनाको सुक्ष्म अध्ययन गरी यथार्थ अवस्था संकलन गर्ने र सोको आधारमा विद्यालयहरूको भौतिक सुधार परियोजना कार्यान्वयन गर्ने, भौतिक संरचनाहरूको सुधारको लागि आवश्यक बजेट प्रदेश सरकार एवम् संघीय सरकार समक्ष माग गर्न आवश्यक तथ्यांक उपलब्ध गराउने जस्ता विभिन्न जल्दाबल्दा सवालहरूमा अध्ययन गरी सुझाव पेश गर्न नगर शिक्षा समिति आठविसकोट रुकुम (पश्चिम) द्वारा मिति २०७५/०३/३१ गते नि. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत राम बहादुर के.सी.को संयोजकत्वमा गठित अनुगमन समितिले मिति २०७५/०५/०१ देखि २०७५/०५/३० गतेसम्म नगरपालिकाका सवै विद्यालयहरूमा अनुगमन गरी सुझाव पेश गरियो ।

२. उद्देश्य :-

क) विद्यालयहरूको भौतिक संरचनाको वर्तमान अवस्थाको पहिचान गरी भौतिक संरचना निर्माण तथा सुधारको लागि नगर कार्यपालिकालाई आवश्यक तथ्यांकीय विवरण र सुझाव पेश गर्ने,

ख) विद्यालयहरूबाट गरिएका राम्रा शैक्षिक अभ्यासहरूको पहिचान गर्ने,

घ) सामाजिक परिक्षण, लेखापरिक्षण लगायतका क्षेत्रमा विद्यालयले सामना गर्नु परेका समस्याहरूको पहिचान गरी समाधानका उपायको खोजी गरी जानकारी गराउने,

ङ) पहिलो र दोस्रो विद्यालय अनुगमन प्रतिवेदन एवम् नगरपालिकाले पटक-पटक दिएका निर्देशनहरू कार्यान्वयन भए नभएको सम्बन्धमा यथार्थ अवस्था पत्ता लगाउने,

च) नगरपालिका स्थित सम्पूर्ण विद्यालयको अनुगमन गरी यथार्थ विवरण नगर शिक्षा समिति, नगर कार्यपालिका र नगर सभामा पेश गरी भावी योजना निर्माणमा पृष्ठपोषण दिने,

३. अध्ययन विधि :-

क) प्रत्यक्ष अवलोकन :-

रुकुम (पश्चिम) जिल्लाको आठविसकोट नगरपालिकामा अवस्थित ६३ वटा आधारभूत तथा माध्यमिक विद्यालयको शैक्षिक, भौतिक, आर्थिक तथा प्रशासनिक पक्षको प्रत्यक्ष अवलोकन गरियो । सम्पूर्ण विद्यालयका भवन तथा कक्षा कोठा र जग्गाको अवलोकन गरी अधिकतम उपयोग गर्न सकिने उपायहरू सुझाईयो ।

ख) दस्तावेज अध्ययन :-

विद्यालयमा विगतमा आगन्तुकहरूको सुभावावपुस्तिका माफत भ्रमणका क्रममा दिईएका सुभावाहरूको कार्यान्वयनको अवस्थाबारे जानकारी लिइयो । आर्थिक वर्ष २०७३/०७४ र २०७४/०७५ मा विद्यालयलाई जिल्ला शिक्षा कार्यालय, रुकुम (पश्चिम) र आठविसकोट नगरपालिकाबाट प्रदान गरिएको वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनको अवस्थाको अभिलेख हेरी अध्ययन गरियो । त्यस्तै शिक्षक हाजीरी, विद्यार्थी हाजीरी र विदा रेकर्ड हेरियो ।

ग) अन्तरवार्ता :-

आठविसकोट नगरपालिका अन्तगत विभिन्न विद्यालयका प्रधानाध्यापकहरू र शिक्षकहरूसँग विद्यालयका गतिविधिहरू र गुणस्तर सुधारका विषयमा अन्तरवार्ता लिइयो ।

घ) छलफल :-

आठविसकोट नगरपालिका स्थित विभिन्न विद्यालयहरूको सञ्चालनको अवस्था, प्रशासनिक कार्य, शिक्षा ऐन र नियमावली, आठविसकोट नगरपालिकाको शिक्षा सुधार योजना २०७४, शिक्षक कर्मचारी व्यवस्थापन, अभिलेख व्यवस्थापनबारे प्रधानाध्यापक र शिक्षकसँग छलफल गरियो ।

ङ) प्रवचन :-

आठविसकोट नगरपालिका स्थित विभिन्न विद्यालयका प्रधानाध्यापक, शिक्षक कर्मचारी र अनुगमनमा खटिएका अनुगमन टोलीको उपस्थितिमा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, का आधारमा नगर शिक्षा समितिले विद्यालय व्यवस्थापनका बारेमा गरेका निर्णयहरूको बारेमा जानकारी गराई शिक्षाको गुणस्तर उकास्न गरिनु पर्ने उपायहरूको बारेमा प्रवचन दिइयो । प्रवचन पश्चात् विद्यालयका शिक्षकहरूबाट उठाईएका सवालहरूको जवाफ समेत दिइयो ।

४. तथ्याङ्क विश्लेषण र प्राप्ति :-

रुकुम (पश्चिम) जिल्ला आठविसकोट नगरपालिका स्थित ६३ वटै विद्यालयहरूको स्थलगत निरीक्षण तथा अनुगमनबाट कक्षागत विद्यार्थी विवरण, प्रधानाध्यापकहरूको विवरण, विद्यालयमा रहेका शिक्षकहरूको विवरण, सञ्चालित विद्यालयहरूमा आवश्यक पर्ने दरवन्दि विवरण, सरकारी विद्यालयका विद्यार्थी संख्याको विवरण संकलन गरियो । विद्यालयहरूको भौतिक संरचना (जस्तै भवन, कक्षाकोठा, शौचालय, खानेपानी, घेरावार, खेलमैदान, पुस्तकालय, कम्प्युटर ल्याव, फर्निचर लगायत) को सुक्ष्म अध्ययन गरी त्यसको यथार्थ अवस्था संकलन गरियो । विद्यालयहरूको भौतिक संरचनाहरूको यथार्थ अवस्थाको आधारमा सूचक निर्धारण गरी तयार पारिएको भौतिक संरचना निर्माण तथा सुधारको लागि विद्यालयहरूको तहगत रूपमा निर्धारण गरिएको प्राथमिकता क्रम अनुसूची १, २ र ३ मा उल्लेख गरिएको छ । विद्यालयमा वर्तमान भौतिक संरचनाको आधारमा पूर्ण, आंशिक र न्यून भौतिक संरचना निर्धारण गरी प्राप्त अंकको आधारमा प्राथमिकता क्रम निर्धारण गरिएको छ । ८० वा सोभन्दा बढि अंक प्राप्त विद्यालयहरू भौतिक संरचनाको अवस्था सबैभन्दा नाजूक भएका विद्यालयहरू भएको ती विद्यालयहरूको भौतिक संरचना निर्माणको कार्यलाई प्राथमिकता दिई **P₁ Project** अन्तर्गत राखिएको छ । ८० भन्दा कम ६० भन्दा बढि अंक प्राप्त गर्ने विद्यालयहरूको भौतिक संरचनालाई नाजूक अवस्थामा राखिएकोले ती विद्यालयहरूको भौतिक संरचना निर्माणको कार्यलाई **P₂ Project** अन्तर्गत राखिएको छ भने ६० भन्दा कम अंक प्राप्त गर्ने

विद्यालयहरूलाई मध्यम अवस्थामा राखि ती विद्यालयहरूको भौतिक संरचना निर्माणको कार्यलाई **P3 Project** अन्तर्गत राखिएको छ । विद्यालयहरूबाट स्थलगत रूपमा संकलन गरिएको तथ्यांक अनुसार केही विद्यालय बाहेक अधिकांश विद्यालयहरूको भौतिक संरचनाको अवस्था नाजुक रहेको छ ।

अनुगमनको क्रममा यस नगरपालिका अन्तर्गतका विद्यालयहरूमा देहायका समस्याहरू रहेको पाइयो ।

१. आठविसकोट नगरपालिकाको शिक्षा नियमावली, २०७४ को परिच्छेद २ नियम १६ को अनुसूचि २ बमोजिमका पूर्वाधार पूरा नभएको ।
२. विदा रेकर्ड नराखी जथाभावि विदा मिलान गरीएको र प्रचलित कानून बमोजिम प्राप्त हुने विदा बाहेकका विदाहरू पनि लिएको ।
३. प्रायः जसो विद्यालयहरूको प्रधानाध्यापकहरू योग्य नभएको र पदिय जिम्मेवारी बहन गर्न नसकेको ।
४. विद्यालय व्यवस्थापन समितिले आफ्नो काम, कर्तव्य र अधिकारको सहि सदुपयोग नगरेको ।
५. शैक्षिक सामाग्रीको अभावमा परम्परागत शिक्षण शैली अपनाइएको ।
६. कुनै कुनै विद्यालयका शिक्षक नियमित रूपमा विद्यालयमा उपस्थित नभएको र उपस्थित भए पनि शिक्षण कार्यमा पुरै समय संलग्न नरहेको ।
७. तालिम प्राप्त लेखा सहायकको अभावमा विद्यालयको हिसाव खाताहरू दुरुस्त नभएको ।
८. विद्यालयमा विद्युत र कम्प्युटरको अभावमा कम्प्युटर शिक्षा सैद्धान्तिक ज्ञानमा सिमित भएको ।
९. केहि विद्यालयहरूमा भौगोलिक विकटताको कारण विद्यार्थी नियमित रूपमा उपस्थित नभएको ।
१०. विद्यालयमा कक्षा संख्या अनुसार कक्षाकोठाहरू नभएको ।
११. केही विद्यालयका शिक्षकहरूलाई काजमा खटाउँदा पठनपाठनमा अवरोध भएको ।
१२. कक्षा कोठा, शौचालय र विद्यालय वातावरणको सरसफाईमा राम्रो अवस्थामा नभएको ।
१३. केहि विद्यालयहरूमा घेराबार, खानेपानी, शौचालय, भवन, खेलमैदान नभएको र भएकाहरू पनि जिर्ण अवस्थामा रहेको । (जस्तै बालकल्याण मावि राडीज्यूलाको विद्यार्थीले प्रयोग गर्ने शौचालय सरसफाईको अभावमा दुर्गन्ध फैलाउने माध्यम बनेको एवम् बनेको नयाँ भवनमा समेत दिसापिसाब गरिएको)
१४. विद्यालयहरूमा भएका श्रोत साधनहरूको अधिकतम प्रयोग नभएको ।
१५. अधिकांश विद्यालयहरूको विद्यार्थी सिकाई उपलब्धि न्यून रहेको ।
१६. विद्यालयहरूमा वार्षिक कार्यतालिका समेत नभएको ।
१७. शिक्षक र विद्यार्थीहरूले नियमित रूपमा पोशाक नलगाएको ।
१८. केही विद्यालयहरूमा विद्यालय अनुगमन प्रतिवेदन, २०७४ कार्यान्वयन नभएको ।
१९. केही विद्यालयहरूले नगरपालिकाबाट दिईएका निर्देशनहरू कार्यान्वयन र परिपालना नगरेको ।
२०. नगरपालिकाबाट स्वयमसेवक शिक्षकको रूपमा खटाईएका केही शिक्षकहरू अभै पनि विद्यालयमा हाजिर नहुँदा पठनपाठन क्रियाकलाप प्रभावित भएको ।
२१. शैक्षिक क्यालेन्डर पूर्ण रूपमा पालना नगरिएको
२२. गुणस्तरिय शिक्षण सिकाई केन्द्रको नाममा कक्षा १० सम्मका विद्यार्थीलाई केन्द्रीत गरी विद्यालय बाहिर ट्युशन तथा कोचिड कक्षा सञ्चालन गर्दा बालकल्याण मावि राडीज्यूला, कालिका मावि सुन्दरपानीजस्ता

विद्यालयहरूको कक्षा १० मा न्यून संख्यामा विद्यार्थीहरू विद्यालय समयमा उपस्थित हुने गरेको । एक अर्कालाई दोष लगाउँदै स्कूल प्रशासकहरू गल्तीको ढाकछोप गर्न उद्धत रहेको ।

५. सुझावहरू :-

पहिलो र दोस्रो चरणको विद्यालय अनुगमन र पारित प्रतिवेदनको कार्यान्वयन, नगरपालिकाले शिक्षा क्षेत्रको सुधारको लागि चालेको कदम, आधारभूत तहको वार्षिक परिक्षाको विश्लेषण लगायतका कार्यहरूबाट समग्र शैक्षिक अवस्था सुधारोन्मुख रहेको देखिन्छ । शिक्षा क्षेत्रमा सुधारका लक्षणहरू देखा परेका छन् । अभिभावकहरू उत्साहित भएका छन् र उनीहरूमा सामुदायिक विद्यालयहरूप्रति क्रमिक रूपमा विश्वास जागृत भएको छ । शिक्षा क्षेत्रमा नगरपालिकाले गरेको लगानीले प्रतिफल दिन थालेको छ । यद्यपि अझै पनि शिक्षा क्षेत्रको सुधारको लागि थुप्रै प्रयासहरू गर्नुपर्ने देखिन्छ । आठविसकोट नगरपालिकाको शिक्षा प्रणालीमा आमूल परिवर्तन गरी गुणस्तर कायम गर्न भएका मौजुदा कानून, नीतिगत तथा संस्थागत व्यवस्थाहरूको कार्यान्वयनका अतिरिक्त तपशिलका कार्यहरू गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

१) यस अधिका अनुगमन प्रतिवेदनहरूको पूर्ण कार्यान्वयन गर्ने ।

२) विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा भवन, कक्षाकोठा, शौचालय, खेलमैदानको व्यवस्था गर्न अनुसूची ३ मा उल्लेखित प्राथमिकता क्रम अनुसार बजेट व्यवस्थापन गर्ने । बजेट बिनियोजनलाई वास्तविक र यथार्थपरक तुल्याउने ।

३) रूपान्तर नेपाल, मिदास, मिक् नेपालजस्ता शैक्षिक परामर्शदाता संस्थाहरूका कार्यक्रमलाई नियमित, मापनयोग्य र वैज्ञानिक सूचकमा आधारित तुल्याउने ।

४) प्रत्येक विद्यालयमा विद्युतीय हाजिरी, कम्तिमा ३०० वाट क्षमताको सोलार सिष्टम, कम्प्युटर, प्रोजेक्टरको व्यवस्था गरी शिक्षण सिकाई प्रक्रियालाई प्रविधिमैत्री बनाउने । श्रव्यदृश्य शैक्षिक सामग्री, पाठ्य सामग्रीहरूको प्रयोगमा जोड दिने ।

५) लामो समय सम्म एउटै विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकलाई निश्चित मापदण्ड निर्माण गरी सरुवा गर्ने ।

६) आठविसकोट नगरपालिकाको शिक्षा नियमावली २०७४ को परिच्छेद ९ को नियम ५० बमोजिम र लिखित परिक्षाद्वारा तहगत रूपमा योग्य प्रधानाध्यापक नियुक्ति गर्ने ।

७) नगर शिक्षा नियमावली २०७४ बमोजिम प्रत्येक विद्यालयमा यस शैक्षिक शत्रको मंसिरभित्र विद्यालय व्यवस्थापन समिति गठन गरी सक्ने ।

८) विद्यालयमा कार्यरत शिक्षक कर्मचारीको विदा अभिलेख दुरुस्त राख्न लगाई ४/४ महिनामा शिक्षा, युवा तथा खेलकूद शाखाद्वारा प्रमाणित गर्नुपर्ने ।

९) कम्तिमा प्रत्येक चौमासिकको अन्त्यमा प्रत्येक विद्यालयको अनुगमन गरी प्राप्त नतिजाको आधारमा आवश्यक नीति निर्माण गरी निर्देशन गर्ने ।

१०) प्रत्येक विद्यालयमा भए गरेका गतिविधीहरूको जानकारी लिई आवश्यक पहल गर्न १ जनाले २ वटा वडा हेर्ने गरी गुप्तचर नियुक्ति गर्ने ।

- ११) अनाधिकृत रुपमा अनुपस्थित शिक्षक कर्मचारीको तलब भत्ता कटौति गर्ने कार्यलाई निरन्तरता दिने । विद्यालयमा अनुपस्थित शिक्षकहरुको गयल भएको दिनको तलब कट्टा गर्ने प्रावधानलाई थप कडा र व्यवस्थित बनाउने ।
- १२) विद्यालय समयमा मदिरा सेवन गर्ने र जुवा तासमा संलग्न शिक्षकलाई तत्काल वर्खास्त गर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ कार्यान्वयन गर्ने ।
- १३) नैतिक सामाजिक मुल्यमान्यता आधारित शिक्षाको स्थानीय पाठ्यक्रम निर्माण गरी विद्यालयमा लागु गर्ने ।
- १४) विद्यालयलाई वर्षमा कमिमा ३ पटक प्रश्नोत्तर (सार्वजनिक सुनुवाई) कार्यक्रम अनिवार्य रुपमा गर्न लगाउने ।
- १५) विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकलाई तालिम बाहेक अन्य काजमा खटाउन नपाउने व्यवस्था गर्ने गराउने ।
- १६) नगरपालिका भित्रका कक्षा ५, ८, १० र १२ को परिक्षामा उत्कृष्ट नतिजा ल्याउने छात्र छात्रालाई पुरुस्कृत गर्ने व्यवस्थालाई वस्तुगत बनाउने र निरन्तरता दिने ।
- १७) आर्थिक स्थिती कमजोर भएका मेधावि विद्यार्थीहरुको लागि माथिल्लो शिक्षा अध्ययन गर्न सहूलियत ब्याजमा ऋण प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाउने ।
- १८) वर्षमा ३ पटक नगरपालिका, विद्यालयका प्र.अ., जनप्रतिनिधि, वि.व्य.स.अध्यक्ष, शिक्षक अभिभावक संघका अध्यक्ष, नगर शिक्षा समितिका पदाधिकारीहरु सम्मिलित बृहत अन्तरक्रियात्मक गोष्ठी सञ्चालन गर्ने । शैक्षिक क्यालेन्डरको पूर्ण कार्यान्वयन गर्ने तथा गराउने ।
- १९) शिक्षा क्षेत्रमा गुणात्मक परिवर्तन गर्न परिक्षा प्रणालीमा व्यापक सुधार गरी कक्षा ५ र ८ को परिक्षा नगर स्तरिय गराउने र परिक्षाको प्रभावकारी रुपमा अनुगमन गर्ने ।
- २०) प्रत्येक मा.वि.मा संगीत शिक्षक र खेलकूद शिक्षकको व्यवस्था गर्ने ।
- २१) प्रत्येक विद्यालयमा कार्यरत कम्प्युटर शिक्षकलाई पटक-पटक तालिमको व्यवस्था गर्ने ।
- २२) प्रत्येक विद्यालयका न्यूनतम २ जना शिक्षकलाई कमिमा ५ दिने शैक्षिक सामग्री निर्माण सम्बन्धी तालिम दिने ।
- २३) न्यून आर्थिक स्थिती भएका बालबालिकाका अभिभावकलाई रोजगारको अवसर प्रदान गर्न पहल गर्नुका साथै सिपमुलक तालिमको व्यवस्था गर्ने ।
- २४) निजी विद्यालयमा आफ्ना बालबालिका पढाउने अभिभावकलाई नगरसभाबाट स्वीकृत दरमा अतिरिक्त शिक्षा कर लगाउने ।
- २५) आफ्ना बालबालिका विद्यालय नपठाउने अभिभावकलाई नगरपालिकाबाट प्रदान गरीने सेवा सुविधाबाट वञ्चित गर्ने नीतिको अवलम्बन गर्ने ।
- २६) जननिर्वाचित प्रतिनिधिहरुले अनिवार्य रुपमा महिनामा १ पटक विद्यालयको अनुगमन गरी रिपोर्टिङ गर्ने व्यवस्था गर्ने ।
- २७) सरकारी विद्यालयमा अध्ययनरत छात्र छात्रालाई टाई, बेल्ट, भोला, पोशाक र जुता अनिवार्य गर्न लगाउने र शिक्षक शिक्षिकाहरुलाई पोशाक अनिवार्य गर्न लगाउने ।

२८) विद्यालयमा कक्षा संख्या अनुसार शिक्षक नभएका विद्यालयका शिक्षकलाई न्यूनतम कम्तिमा ५ दिने बहुकक्षा शिक्षण तालिम गराउने ।

२९) शिक्षालाई प्रयोगात्मक व्यवहारिक र उत्पादनशिल बनाउन प्राविधिक शिक्षालयको स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने ।

३०) प्रत्येक विद्यालयका लेखा सम्बन्धि काम गर्ने शिक्षक कर्मचारीलाई प्रत्येक वर्ष लेखा सम्बन्धि ७ दिने अभिमुखिकरण तालिम दिने ।

३१) प्रत्येक आर्थिक वर्षको सुरुमा सामाजिक लेखापरीक्षण र लेखापरीक्षण नगर्ने विद्यालयलाई अनुदान रोक्का गर्ने ।

३२) सामुदायिक विद्यालयमा अध्यापन गराईरहेका शिक्षकहरूलाई कुनै पनि वहानामा संस्थागत विद्यालयहरूको संस्थापक बन्ने वा शेयर लगानी गर्ने वा अध्यापन गर्ने काममा रोक लगाउने ।

३३) एक व्यक्ति एक पेसाको मान्यता अनुसार शिक्षकहरूलाई आफ्नो पेशाप्रति वफादार बनाउन राजनीतिक आवद्धता वा संरक्षणको अन्त्य गर्ने ।

३४) एउटा वडामा भौगोलिक अवस्था, जनसङ्ख्या र बजेट र स्रोत साधन र वास्तविक आवश्यकताको आधारमा बढीमा दुई वटा मा.वि., तीन वटासम्म आधारभूत विद्यालय र केही बाल विकास केन्द्रहरू स्थापना गर्ने ।

३५) विद्यालयहरूमा शिक्षक दरवन्दी सिर्जना गर्दा वा पदपूर्ति गर्दा प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्रमा १, कक्षा १-३ संचालित विद्यालयमा १, कक्षा १-५ मा ३, कक्षा ६-८ मा ४ जना र कक्षा ९-१० मा ४ जना न्यूनतम दरवन्दी कायम गरी थप शिक्षक दरवन्दी ४५ जना विद्यार्थी बराबर १ जना शिक्षक हुने गरी व्यवस्थापन गर्ने ।

३६) अधिकांश कक्षामा विद्यार्थी संख्या ज्यादै न्यून भएका, एक अर्का स्कूलविचको पैदल दूरी ३० मिनेट वा सोभन्दा कम भएका, न्यूनतम भौतिक पूर्वाधार पूरा नभएका र अपेक्षित रूपमा शैक्षिक उपलब्धी हासिल गर्न नसक्ने विद्यालयहरूलाई मर्जको प्रक्रियामा लैजाने ।

३७) नगरपालिकाको नीति नियम एवम् निर्देशनहरूको पटकपटक अवज्ञा गर्ने शिक्षक तथा कर्मचारीहरूलाई कारवाहीको दायरामा ल्याउने । विद्यालयभन्दा बाहिर कुनै पनि प्रकारका ट्युशन तथा कोचिड कक्षा सञ्चालनमा रोक लगाउने । शिक्षकलाई पेशाप्रति वफादार तुल्याउने ।

३८) बालकल्याण मावि राडीज्यूला, कालिका मावि सुन्दरपानीजस्ता समस्याग्रस्त विद्यालयहरूमा विशेष निगरानी बढाउने । विद्यालय प्रशासनलाई दुस्तदुरुस्त तुल्याई विद्यालयको वातावरणलाई स्वस्थ राखि अपेक्षित नतिजा हासिल गर्न प्रधानाध्यापक समेत परिवर्तन गर्ने ।

६. निष्कर्ष :

नेपालको संविधान २०७२ को धारा २२६ को उपधारा १ संग सम्बन्धित अनुसुचि ८ र ९ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४, को परिच्छेद ३ दफा ११ ज बमोजिम आधारभूत तथा माध्यमिक शिक्षा व्यवस्थापन सम्बन्धि सम्पूर्ण अधिकार स्थानीय तहलाई जिम्मा दिईसकेको परिपेक्ष्यमा शिक्षा क्षेत्रमा शैक्षिक सुशासन कायम गर्न, समन्वय र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारीता ल्याउन सहज हुने

देखिन्छ । माथि उल्लेखित सुझावहरूलाई अक्षरस लागु गर्न सकियो भने शिक्षाको गुणस्तरमा सुधार हुनेछ । प्रधानाध्यापक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति, शिक्षक अभिभावक संघ, जनप्रतिनिधी र अभिभावकलाई सशक्तिकरण गर्न सकेको खण्डमा विद्यालयको गुणस्तर कायम भई शिक्षा क्षेत्रमा आमूल परिवर्तन हुने कुरामा दुईमत छैन ।

माथि उल्लेखित सुझावहरू तत्काल कार्यान्वयन गर्दै नगरपालिकाबाट शिक्षा क्षेत्रमा चालिएका कदमहरूबाट प्राप्त हुन थालेको नतिजालाई दिगो र वास्तविक तुल्याउन भएका विद्यमान व्यवस्थाहरूको कार्यान्वय, निःशुल्क एक जोर ड्रेस वितरण कार्यलाई अभि बढि व्यवस्थित र वैज्ञानिक तुल्याउँदै भर्ना अभियानलाई गतिशिल तुल्याउने, विद्यालयमा भर्ना भएका विद्यार्थीहरूलाई विद्यालयमा टिकाउन आवश्यक आकर्षक र प्रभावकारी कार्यहरू (जस्तै दिवा खाजा कार्यक्रम) तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने, शिक्षकहरूलाई पेसाप्रति वफादार तुल्याई अपेक्षित शैक्षिक उद्देश्य हासिल गर्न उत्प्रेरित गर्ने, विद्यालयहरूको भौतिक संरचना विद्यार्थी संख्याको आधारमा व्यवस्थित गर्दै प्राथमिकता क्रमको आधारमा भौतिक संरचना निर्माण गर्ने लगायतका कार्यहरूलाई निरन्तर रूपमा कार्यान्वयन गर्न आवश्यक छ ।

अतः संविधान मार्फत स्थानीय तहलाई प्राप्त आधारभूत तथा माध्यामिक शिक्षाको संचालन र व्यवस्थापन सम्बन्धि अधिकारको प्रभावकारी प्रयोग गर्ने र अनुगमन, नियमन र मूल्याङ्कनलाई थप सशक्त र व्यवस्थित बनाई विद्यमान शिक्षा सम्बन्धि कानूनहरूको कार्यान्वयन गरेको खण्डमा सामुदायिक विद्यालयहरूको विद्यमान अवस्थामा सुधार आई ती विद्यालयहरूबाट गुणस्तरिय शिक्षाको अपेक्षा गर्न सकिन्छ ।

अनुसूचीहरू

अनुसूची १

आठविसकोट नगरपालिका अर्न्तगतका सामुदायिक विद्यालयहरूको विवरण

क्र.स.	विद्यालयको नाम	सञ्चालनको लागि अनुमति प्राप्त तह	२०७५ सालको वा.वि. के.मा भएका विद्यार्थी भर्ना विवरण	२०७५ सालको आ.त. (१-५) मा भर्ना भएका विद्यार्थी विवरण						२०७५ सालको आ.त. (६-८) मा भर्ना भएका विद्यार्थी विवरण				२०७५ सालको मा.वि. तहमा भर्ना भएका विद्यार्थी विवरण			कक्षा (११-१२) भर्ना भएका विद्यार्थी विवरण	जम्मा विद्यार्थी संख्या		
				१	२	३	४	५	जम्मा	६	७	८	जम्मा	९	१०	जम्मा			११	१२
१	श्री महादेव आ.वि.रोकाजा १ रुकुम (पश्चिम)	१-३	७७	५७	२७	१				३३				०			०	०	०	७५
२	श्री साईकूमारी आधारभूत विद्यालय रोकाजा १ रुकुम (पश्चिम)	१-८	०५	३३	५५	७५	१५	७५	५	३३	७७	२५	२१			०	०	०	०	७३
३	श्री नविन आधारभूत विद्यालय पहाडा २ रुकुम (पश्चिम)	१-८	३३	३३	५५	२३	५३	३३	७	२३	२३	७७	२७			०	०	०	०	३३
४	श्री सरस्वति आधारभूत विद्यालय स्याला २, रुकुम (पश्चिम)	१-८	३५	३३	५७	५३	५३	५३	५	३३	७७	२७	२७			०	०	०	०	२३
५	श्री गोरखनाथ आधारभूत विद्यालय पाटागाउ ३ रुकुम (पश्चिम)	१-५	२२	५५	२७	५७	७७	७७	७	२७		०			०	०	०	०	०	५५
६	श्री हिमालय माध्यामिक विद्यालय खदि ३ रुकुम (पश्चिम)	१-१०	७७	२७	७७	७३	७५	७३	०	७५	५५	७५	५३	५३	७७	०	०	०	०	५७
७	श्री ज्ञानोदय माध्यामिक विद्यालय चौतारा ४ रुकुम (पश्चिम)	१-१०	२२	७७	७७	७३	५३	५५	५	२३	०५	५५	२७	७७	७७	२५	०	०	०	५३
८	श्री चित्रिपाटन आधारभूत विद्यालय ब्राह्मण गाउ ४ रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	७३	२२					२२				०			०	०	०	०	३५
९	श्री इन्द्रज्योती आ. वि. चूल्ठी ४ रुकुम (पश्चिम)	१-२	२२	७७	२२				७३				०			०	०	०	०	७७
१०	श्री मस्ट कैलाश आधारभूत विद्यालय थापागाउ ५ रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	७३	०३					०३				०			०	०	०	०	७७

११	श्री ब्रह्मादेवी आधारभूत विद्यालय रिम्का ५ रुकूम (पश्चिम)	१-३	७	२५	४५	२६				१३६				०			०	०	०	०	२०२	
१२	श्री जलदेवि आ.वि.घामटाकूरी ५ रुकूम (पश्चिम)	वा.वि.के	४५							०				०			०	०	०	०	४५	
१३	श्री सरस्वति माध्यमिक विद्यालय मिगि ५ रुकूम (पश्चिम)	१-१०	६५	५९	२३	६२	६७	२३		२२२	६५	५१	६२	१२१	२२	२६	५५	०	०	०	०	०६३
१४	श्री सूर्योदय माध्यमिक विद्यालय होली ६ रुकूम (पश्चिम)	१-१०	७५	५७	५५	४३	५६	५५	५५	२०	५५	०५	५६	१२१	४२	५६	५५	०	०	०	०	१५५
१५	श्री मालिका आधारभूत विद्यालय छिमी ६ रुकूम (पश्चिम)	१-५	४७	५	५	३	२	३		६२				०			०	०	०	०	२५	
१६	श्री कालिका आधारभूत विद्यालय मन्कावगर ६ रुकूम (पश्चिम)	१-५	२५	०७	०७	२७	७७	७		३५				०			०	०	०	०	२५	
१७	श्री भानुभक्त आधारभूत विद्यालय औलिगाउ ७ रुकूम (पश्चिम)	१-३	२२	०२	२७	२७				५५				०			०	०	०	०	३६	
१८	श्री जनज्योति आधारभूत विद्यालय डाफे ७ रुकूम (पश्चिम)	१-५	२५	५२	२२	२२	६२	७७		६७७				०			०	०	०	०	१६१	
१९	श्री मनकामना आधारभूत विद्यालय चूर्तिपाखा ८ रुकूम (पश्चिम)	१-३	५७	७२	४७	५७				३५				०			०	०	०	०	४७	
२०	श्री हिमालय माध्यमिक विद्यालय दाजे ८ रुकूम (पश्चिम)	१-१०	४५	५५	४५	६६	५५	०५		५२	५५	७७	७	०२	२२	७५	५५	०	०	०	३५	
२१	श्री सृजना आधारभूत विद्यालय घर्तिगाउ ८ रुकूम (पश्चिम)	१-५	७३	४२	४२	७२	४७	६२		५	०७			०			०	०	०	०	०	
२२	श्री कालिका माध्यमिक विद्यालय सुन्दरपानी ९ रुकूम (पश्चिम)	१-१०	२६	३३	३५	२६	६५	५५	५५	२२	५२	५२	५२	५२	५५	५२	५२	५२	५२	५२	५२	
२३	श्री लोक कल्याण आधारभूत विद्यालय सना ९ रुकूम (पश्चिम)	१-३	२६	७६	२७	५६				४६				०			०	०	०	०	७५	
२४	श्री बाल कल्याण माध्यमिक विद्यालय आठविसकोट राडिज्युला रुकूम (पश्चिम)	६-१२								०	३६	५५	५७	२५२	७६	५५	६२	६५	६५	५५	५५	५५
२५	श्री कमल आधारभूत विद्यालय हर्दिगाउ ९ रुकूम (पश्चिम)	१-५	४७	६७	२७	५	७७	७		५२				०			०	०	०	०	६७	
२६	श्री जोली पिपल आधारभूत विद्यालय कटेली ९ रुकूम	कक्षा १	७७	७७						७७				०			०	०	०	०	२२	
२७	श्री जनचेतना आधारभूत विद्यालय गैरीसालघारी ९ रुकूम (पश्चिम)	कक्षा १	६२	२७						२७				०			०	०	०	०	५६	
२८	श्री सहिद स्मृति नमुना मा.वि. आठविसकोट रुकूम (पश्चिम)	६-९								०	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	५६	
२९	श्री दिपज्योती आधारभूत विद्यालय राडिज्युला ९ रुकूम (पश्चिम)	१-५	०५	२२	५५	५५	५५	५५		५५				०			०	०	०	०	५५	

३०	श्री भगवती आधारभूत विद्यालय कोट १० रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	५७	०७					१०				०			०	०	०	०	२५
३१	श्री जनता माध्यमिक विद्यालय फिन्चौर १० रुकुम (पश्चिम)	१-१२	६२	३०	२९	५५	२३	५१	६५	५३	६०	५२	१११	७५	५५	६५	१०७	१२१	०६०	६३१
३२	श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय मैडाडा १० रुकुम (पश्चिम)	१-५	६५	५१	५२	७२	५१	१५	५६				०			०	०	०	०	१५
३३	श्री साईराम आधारभूत विद्यालय घोरलास १० रुकुम (पश्चिम)	वा.वि.के कक्षा १	५२	३२					५२				०			०	०	०	०	७५
३४	श्री जनविकास माध्यमिक विद्यालय घारीखोला १० रुकुम (पश्चिम)	१-१०	५२	५३	६२	६२	०६	२३	६५	७५	७५	५३	१५६	०२०	२५	२६	०	०	०	०
३५	श्री लालीगुरास आधारभूत विद्यालय भयाउने १० रुकुम पश्चि	१-३	५१	०७	१५	२१			६६				०			०	०	०	०	७५
३६	श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय फलाटे १० रुकुम (पश्चिम)	१-५	७५	६७	१५	०७	६६	०७	५६				०			०	०	०	०	५९
३७	श्री हिमाली आधारभूत विद्यालय गैरीचौर १० रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	५७	७७					७७				०			०	०	०	०	२६
३८	श्री आधारभूत विद्यालय घाटिगौडा ११ रुकुम (पश्चिम)	१-५	७७	६७	२२	५२	२२	७६	२	०७			०			०	०	०	०	११३
३९	श्री शितल आधारभूत विद्यालय गोइरी	कक्षा १	०	३	३	२			३	२			०			०	०	०	०	३
४०	श्री जम्लेघारा आधारभूत विद्यालय चिसापानी ११ रुकुम (पश्चिम)	१-२	७७	३२	५				५६				०			०	०	०	०	५५
४१	श्री जनभावना आधारभूत विद्यालय चौर ११ रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	६६	५५					५५				०			०	०	०	०	६१
४२	श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय गतसैना ११ रुकुम (पश्चिम)	१-१०	३२	५६	५६	५५	५६	५५	६०२	५३	५७	६३	२११	२६	५२	७६	०	०	०	५१५
४३	श्री नवज्योती आधारभूत विद्यालय बुरा ज्याम्ना ११ रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	२२	११					११				०			०	०	०	०	३६
४४	श्री दलती जनविकास आधारभूत विद्यालय गोइरी ११ रुकुम (पश्चिम)	१-२	५६	३०	६६				६६				०			०	०	०	०	६
४५	श्री पिपल चौतारा आधारभूत विद्यालय फारुला ११ रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	५७	०२					०२				०			०	०	०	०	३६
४६	श्री जनकल्याण माध्यमिक विद्यालय गोइरी ११ रुकुम (पश्चिम)	१-१०	५५	३६	५३	५५	५१	६५	१	२३	५२	३६	५५	३	२९	३५	०	०	०	५६
४७	श्री त्रिवेणी आधारभूत विद्यालय स्यानीबाखु १२ रुकुम (पश्चिम)	१-८	०२	३३	५०	५२	५६	७५	०	७२	७६	५६	७	०७		०	०	०	०	७
४८	श्री जनकल्याण आधारभूत विद्यालय स्यानीबाखु बल्दे १२ रुकुम (पश्चिम)	१-३	७७	३२	५१	५२			५३				०			०	०	०	०	८५

४९	श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यामिक विद्यालय ठूलीबाखुँ १२ रुकुम (पश्चिम)	१-१०	३३	७५	७३	२९	७५	७३	१	१७	७५	०५	०३	७	७७	०	०	०	२	२५
५०	श्री लाल किरण आधारभूत विद्यालय चिप्लेटा १२ रुकुम (पश्चिम)	१-२	१९	५५	५५				३३						०	०	०	०	५२	
५१	श्री सृजनशिल बाल विकास केन्द्र लाम्पुजा १२ रुकुम (पश्चिम)	वा.वि.के	२२						०						०	०	०	०	२२	
५२	श्री जनविकास आधारभूत विद्यालय ठूलीबाखुँ १२ रुकुम (पश्चिम)	१-३	५२	०३	३९	१९			५३						०	०	०	०	१०	
५३	श्री बालसेवा आधारभूत विद्यालय पिपलडाडा घेत्मा १३ रुकुम (पश्चिम)	१-३	७२	२२	५१	३२			२७						०	०	०	०	६१	
५४	श्री बालकल्याण आधारभूत विद्यालय हम्पा १३ रुकुम (पश्चिम)	१-५	७२	०५	०२	२३	११	१५	७७						०	०	०	०	५	३३
५५	श्री आधारभूत विद्यालय घेत्मा गाउवारी १३ रुकुम (पश्चिम)	१-५	२०	५३	५५	१५	३२	३३	१	२७	७५	२५	१५		०	०	०	०	३५	
५६	श्री जनयुवा आधारभूत विद्यालय भल्मा १३ रुकुम (पश्चिम)	१-५	१९	५	५५	५	७	५५	०	०					०	०	०	०	६९	
५७	श्री बालहित आधारभूत विद्यालय ज्यामिरकोट माभगाउ १४ रुकुम (पश्चिम)	वा.वि.के	७३						०						०	०	०	०	७३	
५८	श्री जनज्योति आधारभूत विद्यालय ज्यामिरकोट १४ रुकुम (पश्चिम)	१-५	२२	२२	५७	२७	३७	१७	७७						०	०	०	०	१	०१
५९	श्री सृजना आधारभूत विद्यालय पिपलचौर १४ रुकुम (पश्चिम)	१-६	३२	५२	२२	३२	२३	३२	१	३७	३२				३२	०	०	०	३	५५
६०	श्री लालिगुरास आधारभूत विद्यालय सवारी १४ रुकुम (पश्चिम)	१-५	५७	५	१	३	५	५	३३						०	०	०	०	७५	
६१	श्री जनविकास माध्यमिक विद्यालय ज्यामिरकोट १४ रुकुम (पश्चिम)	१-१०	७५	०५	०३	३३	५३	३३	७५	०३	७२	७५	१	०७	२	०	०	०	३५	
६२	श्री आर्दश माध्यमिक विद्यालय ज्यामिरकोट १४ रुकुम (पश्चिम)	१-१२	२२	३७	१	३	३७	१५	५५	५३	१३	२२	१	२०९	५५	३३	७७	३५	५३५	
६३	श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय फर्साचौर १४ रुकुम (पश्चिम)	१-५	३७	१७	२७	३७	१०	७७	०३						०	०	०	०	७७	
	जम्मा		१५५१	१९९९	१३१३	१२३०	१०२२	१५२	५५१५	१५०	१९९	१९६९	५३७५	०५५	२५२	१९३२	३२३	३५२	१३०९१	

अनुसूची २

आठविसकोट नगरपालिकाभित्रका सामुदायिक विद्यालयहरूको भौतिक संरचनाको अवस्था

क्र.स.	विद्यालयको नाम	सञ्चालनको लागि अनुमति प्राप्त तह	भवन		कक्षा कोठा		आवश्यक कक्षा कोठा		अनुपात कक्षा कोठा	खानेपानी		खेल मैदान	घेरवार	शौचालय	सोलाह सेट	जग्गाको क्षेत्रफल	फर्निचरको अवस्था
			पक्की	कच्ची	जम्मा	अन्य प्रयोजनको लागि विद्यार्थीको लागि	पानी नभएको	पानी भएको									
१	श्री महादेव आ.वि.रोकाजा १ रुकुम (पश्चिम)	१-१	३	०	१३	०	४	३	७	भाएको	पानी ल्याउन लाग्ने टुरी १०० मी.	१	छु	२	३०० वाट	१०३	
२	श्री साईकुमारी आधारभूत विद्यालय रोकाजा १ रुकुम (पश्चिम)	१-५	५	०	१०	०	९	४	१३	भाएको		२	छु	३	१ किलोवाट	२४२०	
३	श्री नविन आधारभूत विद्यालय पहाडा २ रुकुम (पश्चिम)	१-५	५	०	११	०	९	४	१३	नभएको	४ कि.मी.	१	छु	२	१५० वाट	१०५	
४	श्री सरस्वति आधारभूत विद्यालय स्याला २, रुकुम (पश्चिम)	१-५	४	०	९	०	९	४	१३	भाएको		१	छु	३	१ किलोवाट	५२५	
५	श्री गोरखनाथ आधारभूत विद्यालय पाटागाड ३ रुकुम (पश्चिम)	१-५	४	०	१०	०	६	३	९	नभएको	७ कि.मी.	१		२	०	१७००	

५६	श्री हिमालय माध्यामिक विद्यालय खदि ३ रुकुम (पश्चिम)	१-१०	९	०	१५	०	१५	१३	५	१८	-३	भएको			२	१	१	१	५			२ किलोवाट		७५.५ रोपनी
५७	श्री ज्ञानोदय माध्यामिक विद्यालय चौतारा ४ रुकुम (पश्चिम)	१-१०	५	०	११	०	११	११	५	१६	-५	भएको	-		१	१	१	१	३	१	३	२ किलोवाट		३२००
५८	श्री चित्रिपाटन आधारभूत विद्यालय ब्राह्मण गाउ ४ रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	१	०	३	०	३	२	२	४	-१	भएको	नभएको	५०० मि.	१	१	१	१		१	१	०	७५०	७५०
५९	श्री इन्द्रज्योती आ. वि. चूल्डी ४ रुकुम (पश्चिम)	२	१	०	३	०	३	३	२	५	-२	भएको			१	१	१	१		१	१	०	५००	५००
१०	श्री मस्ट कैलाश आधारभूत विद्यालय थापागाउ ५ रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	१	०	३	०	३	२	२	४	-१		नभएको	१००० मी.	१	१	१			१	१	०	१६००	१६००
११	श्री बाहुमादेवि आधारभूत विद्यालय रिम्का ५ रुकुम (पश्चिम)	१-३	४	०	७	०	७	५	३	८	-१		नभएको	१००० मी.	१	१	१			२	०	१७००	१७००	
१२	श्री जलदेवि आ.वि.घामटाकुरी ५ रुकुम (पश्चिम)	वा.वि.के	१	०	३	०	३	१	२	३	०	भएको								१	२०० मी.	०	४००	४००
१३	श्री सरस्वति माध्यामिक विद्यालय मिगि ५ रुकुम (पश्चिम)	१-१०	७	०	१५	०	१५	१२	५	१७	-२	भएको			१	१	१		३	२	१	२ किलोवाट		२४००

१४	श्री सूर्योदय माध्यमिक विद्यालय होली ६ रुकुम (पश्चिम)	१-१०	३	१	६	४	१०	११	५	१६	-6	भएको						नभएको	३००० मी.	४	२	१	५०० वाट	१७७६०
१५	श्री मालिका आधारभूत विद्यालय छिमी ६ रुकुम (पश्चिम)	१-५	२	०	६	०	६	६	३	९	-3	भएको						नभएको	४०० मी.	१		१	१४००	
१६	श्री कालिका आधारभूत विद्यालय मन्कावगर ६ रुकुम (पश्चिम)	१-५	३	०	११	०	११	६	३	९	2	भएको					आंशिक	५०० मी.	३	२		०	२०००	
१७	श्री भानुभक्त आधारभूत विद्यालय औलगाड ७ रुकुम (पश्चिम)	१-३	३	०	६	०	६	४	३	७	-1	भएको				छु				१	१	१	०	१०२५
१८	श्री जनज्योति आधारभूत विद्यालय डाफे ७ रुकुम (पश्चिम)	१-५	३	०	८	०	८	६	३	९	-1	भएको						नभएको	४०० मी.	१	१	१	०	१०६०
१९	श्री मनकामना आधारभूत विद्यालय चूर्तिपाखा ८ रुकुम (पश्चिम)	१-३	२	०	५	०	५	४	३	७	-2	भएको						नभएको	५०० मी.	१	१	१	०	६८५
२०	श्री हिमालय माध्यमिक विद्यालय दाजे ८ रुकुम (पश्चिम)	१-१०	४	२	६	१४	२०	११	५	१६	4	भएको		३.५ कि.मी.			नभएको	१ कि.मी.	१	१	२	२ किलोवाट	२६२५	
२१	श्री सृजना आधारभूत विद्यालय घर्तिगाड ८ रुकुम (पश्चिम)	१-५	४	०	८	०	८	६	३	९	-1	भएको						नभएको	५०० मी.	१	१	१	०	५१०

२२	श्री कालिका माध्यमिक विद्यालय सुन्दरपानी ९, रुकुम (पश्चिम)	१-१०	१	८	४	१६	२०	१५	५	२०	०		नभएको	१ कि.मी.	२	१	१	१		नभएको	२ कि.मी.	२	१	१	१	२ किलोवाट	१२३६०
२३	श्री लोक कल्याण आधारभूत विद्यालय सना ९, रुकुम (पश्चिम)	१-३	३	०	८	०	८	४	३	७	१	भएको			२	१	१	१		नभएको	१ कि.मी.	१	१	१	०	५००	
२४	श्री बाल कल्याण माध्यमिक विद्यालय आठविसकोट राङ्ज्युला रुकुम (पश्चिम)	६-१२	२	४	१०	९	१९	५	६	११	८		नभएको	१.५ कि.मी.	१	१	१	१		नभएको	१.५ कि.मी.	२	१	१	२ किलोवाट	१०८००	
२५	श्री कमल आधारभूत विद्यालय हर्दिगाड ९, रुकुम (पश्चिम)	१-५	४	०	८	०	८	६	३	९	-१		नभएको	६०० कि.मी.	१	१	१	१		नभएको	६०० मी.	१	१	१	०	११०५	
२६	श्री जोली पिपल आधारभूत विद्यालय कटेली ९, रुकुम	कक्षा १	२	०	५	०	५	१	३	४	१		नभएको	५०० कि.मी.	१	१	१	१	आंशिक		२०० मी.	१	१	१	०	९००	
२७	श्री जनचेतना आधारभूत विद्यालय गैरीसालघारी ९, रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	२	०	६	०	६	१	३	४	२		नभएको	८०० मि.	१	१	१	१		नभएको	६०० मि.	०	०	१	०	६००	
२८	श्री सहिद स्मृति नमुना मा.वि. आठविसकोट रुकुम (पश्चिम))	६-१०										भएको			२	१	१	१	छ			४	१	१	०	पाठ्यक्रम सञ्चालनमा नभएको	
२९	श्री दिपज्योती आधारभूत विद्यालय राङ्ज्युला ९, रुकुम (पश्चिम)	१-५										भएको			२	१	१	१		नभएको							

सम्झौता अनुसार पहिलो पक्षले दोस्रो पक्षलाई शौचालय र घरबार नगराइदिएको ।

२७	श्री हिमाली आधारभूत विद्यालय रौरीचौर १० रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	२														नभएको				नभएको	४०० मी.	
२६	श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय फलाटे १० रुकुम (पश्चिम)	१-५	४	०	०	५	०	०	५	६	३	१	-१	भाएको								नभएको	६०० मी.
२५	श्री लालीगुरास आधारभूत विद्यालय भयाङ्गे १० रुकुम पश्चि	१-३	३	०	७	०	७	४	३	७	०	०	०	भाएको								नभएको	१०५५
२४	श्री जनविकास माध्यमिक विद्यालय घारीखोला १० रुकुम (पश्चिम)	१-१०	३	२	१०	४	१४	११	५	१६	-२			भाएको								नभएको	३११५
२३	श्री साईराम आधारभूत विद्यालय घोरलास १० रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	३	०	८	०	८	२	३	५	३	५	३									नभएको	८३०
२२	श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय मैडाडा १० रुकुम (पश्चिम)	१-५	३	०	९	०	९	६	३	९	०	०	०									नभएको	११५५
२१	श्री जनता माध्यमिक विद्यालय फिन्चौर १० रुकुम (पश्चिम)	१-१२	५	१	१४	२	१६	१३	६	१९	-३			भाएको								नभएको	१११७५
२०	श्री भगवती आधारभूत विद्यालय कोट १० रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	३	०	५	०	५	१	३	४	१	४	१									नभएको	१२००

४५	श्री पिपल चौतारा आधारभूत विद्यालय फारुला ११ रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	१	०	२	०	२	२	३	५	-३	भएको						नभएको	४५० मी.	१	१	१	०			
४४	श्री दलती जनविकास आधारभूत विद्यालय गोइरी ११ रुकुम (पश्चिम)	१-२	४	०	८	०	८	३	३	६	२	भएको						नभएको	३५० मी.	०	०	२	०			१०४५
४३	श्री नवग्योती आधारभूत विद्यालय बूरा ज्याम्ना ११ रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	२	०	४	०	४	३	५	५	-१	भएको						नभएको	४५ मी.	१	१	१	०			९७५
४२	श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय गतसैना ११ रुकुम (पश्चिम)	१-१०	५	१	१४	४	१८	११	५	१६	२	भएको							३०० मी.	३	२	२		२९८० बाट		५२००
४१	श्री जनभावना आधारभूत विद्यालय चौर ११ रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १	३	०	७	०	७	३	५	५	२	भएको						नभएको	५०० मी.	२	१	१	०			६६५
४०	श्री जुम्लेधारा आधारभूत विद्यालय चिसापानी ११ रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १-२	१	०	४	०	४	३	६	-२			नभएको		३५० मी.			नभएको	४५ मी.	१	१	१	०			४४०
३९	श्री शितल आधारभूत विद्यालय गोइरी	वा.वि.के. कक्षा १	१	०	३	०	३	३	५	-२			नभएको		५०० मी.			नभएको	३५ मी.	१	१	१	०			१००
३८	श्री आधारभूत विद्यालय घाटिगोडा ११ रुकुम (पश्चिम)	१-५	३	०	६	०	६	६	७	-१		भएको						नभएको	५५ मी.	१	१	१	०			

४६	श्री जनकल्याण माध्यमिक विद्यालय गोदरी ११ रुकुम (पश्चिम)	१-१०	५	१	११	४	१५	११	५	१६	-1		नभएको						छ			५० मी.	२	१	१									५१००
४७	श्री त्रिवेणी आधारभूत विद्यालय स्यानीबाखुं १२ रुकुम (पश्चिम)	१-६	३	१	७	२	९	९	४	१३	-4		नभएको	४५० मी.	१						नभएको	३५० मी.	१	१	१									३२५
४८	श्री जनकल्याण आधारभूत विद्यालय स्यानीबाखुं वल्दे १२ रुकुम (पश्चिम)	१-३	३	०	६	०	६	४	३	७	-1		नभएको	३०० मी.	१						नभएको	२५० मी.	१	१	१									४२००
४९	श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय ठूलीबाखुं १२ रुकुम (पश्चिम)	१-१०	७	०	१४	०	१४	११	५	१६	-2		नभएको	७५० मी.	१						नभएको	६५० मी.	१	१	१			२२०० वाट					५००	
५०	श्री लाल किरण आधारभूत विद्यालय चिप्लेटा १२ रुकुम (पश्चिम)	कक्षा १-२	२	०	६	०	६	३	३	६	०	भएको		१						नभएको	४५० मी.	१	१	१									३००	
५१	श्री सृजनशिल बाल विकास केन्द्र लामपुजा १२ रुकुम (पश्चिम)	वा.वि.के.						१	३	४	-4		नभएको	३०० मी.	१					नभएको	२५० मी.			१	१									
५२	श्री जनविकास आधारभूत विद्यालय ठूलीबाखुं १२ रुकुम (पश्चिम)	१-३	१	१	२	२	४	४	३	७	-3		नभएको	४०० मी.	१					नभएको	२०० मी.	१	१	१										
५३	श्री बालसेवा आधारभूत विद्यालय पिपलडाडा घेत्सा १३ रुकुम (पश्चिम)	१-३	२	१	४	३	७	४	३	७	०	भएको		१						नभएको	३५६ मी.	१	१	१										१२०

५४	श्री वालकल्याण आधारभूत विद्यालय हम्पा १३ रुकुम (पश्चिम)	१-५		२		०	७		०	७	६	३	९	-2	नभएको	१ कि.मी.	१		नभएको	१२८ मी.	१		१	०	१०३०
५५	श्री आधारभूत विद्यालय घेत्मा गाउवारी १३ रुकुम (पश्चिम)	१-८		४		१	८		२	१०	९	४	१३	-3	नभएको	२ कि.मी.	१		नभएको	५६८ मी.	१		१	०	२०१२०
५६	श्री जनयुवा आधारभूत विद्यालय भल्मा १३ रुकुम (पश्चिम)	१-५		४		०	८		०	८	६	३	९	-1	भएको		१		नभएको	१६८ मी.	१		१	०	१७९५
५७	श्री वालहित आधारभूत विद्यालय ज्यामिरकोट माकगाउ १४ रुकुम (पश्चिम)	वा.वि.के.		२		१	५		२	७	१	३	४	3	भएको		१		नभएको	२०० मी.	१		१	०	१०००
५८	श्री जनज्योति आधारभूत विद्यालय ज्यामिरकोट १४ रुकुम (पश्चिम)	१-५		२		२	२		५	७	६	३	९	-2	भएको		१		नभएको	१०० मी.	१	जीर्ण	१	०	१२२०
५९	श्री सृजना आधारभूत विद्यालय पिपलचौर १४ रुकुम (पश्चिम)	१-६		४		०	८		०	८	८	४	१२	-4	भएको		१			१६२ मी.	१		१	०	२२७५
६०	श्री लालिगुरास आधारभूत विद्यालय सबारी १४ रुकुम (पश्चिम)	१-५		२		०	४		०	४	६	३	९	-5	नभएको	२ कि.मी.	१		नभएको	३३६ मी.	१	जीर्ण	१	०	१००००
६१	श्री जनविकास माध्यामिक विद्यालय ज्यामिरकोट १४ रुकुम (पश्चिम)	१-१०		३		२	९		४	१५	११	५	१६	-1	भएको		१		नभएको	१४४ मी.	२		१	४०० बाट	१२९५

५०	श्री आदर्श माध्यमिक विद्यालय ज्यामिरकोट १४ रुकुम (पश्चिम)	१-१२	१	७	३	२४	२७	१३	६	१९	८	भएको			२	१	१		छ		२०० मी.	३	१		२ किलोवाट	१२१९०	
५१	श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय फर्साचौर १४ रुकुम (पश्चिम)	१-५	३	०	६	०	६	६	३	९	-३	नभएको	३ कि.मी.	१		१					१०० मी.	१	१	१	०		
	जम्मा		०६	७६	३३	२४	०६६	४७६	१६६	०५४																	

नोट : Negative symbol (-)ले विद्यार्थी संख्याको अनुपातमा कक्षा कोठा कम भएको जनाउँदछ ।

अनुसूची ३

प्राथमिकता निर्धारण फाराम, २०७५ (बालविकास केन्द्रमात्र)

क्र.स.	विद्यालयको नाम	सूचक									प्राथमिकता	
		भवन २०	कक्षा कोठा १०	खानेपानी १५	खेल मैदान १०	घेरावार १५	शौचालय १०	सोलार सेट १०	फर्निचर १०	जम्मा १००		
१	श्री सृजनशिल बाल विकास केन्द्र लामपुजा १२ रुकुम (पश्चिम)	१६	१०	१५	८	१२	६	१०	८	८५	P1	
२	श्री जलदेवि आ.वि.घामटाकूरी ५ रुकुम (पश्चिम)	१५	८	१०	८	१५	७	१०	८	८१	P1	
३	श्री जनचेतना आधारभूत विद्यालय गैरीसालघारी ९ रुकुम (पश्चिम)	१०	५	१५	८	१०	७	१०	८	७३	P2	
४	श्री भगवती आधारभूत विद्यालय कोट १० रुकुम (पश्चिम)	१०	५	१५	५	१५	४	१०	८	७२	P2	
५	श्री जोली पिपल आधारभूत विद्यालय कटेली ९ रुकुम	१०	५	१५	८	१०	५	१०	८	७१	P2	
६	श्री हिमाली आधारभूत विद्यालय गैरीचौर १० रुकुम (पश्चिम)	१०	५	१५	६	१२	५	१०	८	७१	P2	
७	श्री बालहित आधारभूत विद्यालय ज्यामिरकोट माझगाउ १४ रुकुम (पश्चिम)	१०	५	१०	५	१५	६	१०	८	६९	P3	
पूर्वाधार छनौट मापदण्ड												
	सूचकहरू	अंक										
	भवन	पूर्ण	0-10	आंशिक	11-15	न्यून	16-20	P1	First Priority			
	कक्षाकोठा	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-8	न्यून	9-10	P2	2nd Priority			
	खानेपानी	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-10	न्यून	11-15	P3	3rd Priority			
	खेलमैदान	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-8	न्यून	9-10					
	घेरावार	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-10	न्यून	11-15					
	शौचालय	पूर्ण	0-4	आंशिक	5-7	न्यून	8-10					
	सोलार सेट	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-8	न्यून	9-10					
	फर्निचर	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-8	न्यून	9-10					

अनुसूची ३

प्राथमिकता निर्धारण फाराम २०७५(आधारभूत तह १-३)

क्र.स.	विद्यालयको नाम	सूचक									
		भवन २०	कक्षा कोठा १०	खानेपानी १५	खेल मैदान १०	घेरावार १५	शौचालय १०	सोलार सेट १०	फर्निचर १०	जम्मा १००	प्राथमिकता
१	श्री मस्ट कैलाश आधारभूत विद्यालय थापागाउ ५ रुकूम (पश्चिम)	१६	१०	१४	६	१५	७	१०	८	८६	P1
२	श्री इन्द्रज्योती आ. वि. चूल्ही ४ रुकूम (पश्चिम)	१८	१०	१०	८	१५	७	१०	८	८६	P1
३	श्री मनकामना आधारभूत विद्यालय चूर्तिपाखा ८ रुकूम (पश्चिम)	१८	१०	१०	८	१५	७	१०	८	८६	P1
४	श्री जनविकास आधारभूत विद्यालय ठूलीबाखु १२ रुकूम (पश्चिम)	१६	१०	१५	८	१३	६	१०	८	८६	P1
५	श्री बाह्रमादेवि आधारभूत विद्यालय रिम्का ५ रुकूम (पश्चिम)	१५	१०	१५	८	१५	७	१०	५	८५	P1
६	श्री जनकल्याण आधारभूत विद्यालय स्यानीबाखु बल्दे १२ रुकूम (पश्चिम)	१५	१०	१५	८	१२	६	१०	८	८४	P1
७	श्री चित्रिपाटन आधारभूत विद्यालय ब्राहमण गाउ ४ रुकूम (पश्चिम)	१८	१०	१५	८	१५	७	१०	८	८३	P1
८	श्री जुम्लेधारा आधारभूत विद्यालय चिसापानी ११ रुकूम (पश्चिम)	१५	८	१५	७	१३	७	१०	८	८३	P1
९	श्री भानुभक्त आधारभूत विद्यालय औलिगाउ ७ रुकूम (पश्चिम)	१८	१०	१०	८	१०	७	१०	८	८१	P1

१०	श्री पिपल चौतारा आधारभूत विद्यालय फारुला ११ रुकुम (पश्चिम)	१६	१०	१०	८	१२	६	१०	८	८०	P1
११	श्री शितल आधारभूत विद्यालय गोइरी	१५	६	१५	७	१४	५	१०	८	८०	P1
१२	श्री लोक कल्याण आधारभूत विद्यालय सना ९ रुकुम (पश्चिम)	१६	५	१०	८	१५	७	१०	८	७९	P2
१३	श्री बालसेवा आधारभूत विद्यालय पिपलडाडा घेत्मा १३ रुकुम (पश्चिम)	१६	५	१०	८	१५	६	१०	८	७८	P2
१४	श्री लाल किरण आधारभूत विद्यालय चिप्लेटा १२ रुकुम (पश्चिम)	१६	६	१०	८	१३	६	१०	८	७७	P2
१५	श्री नवज्योती आधारभूत विद्यालय बुरा ज्याम्ना ११ रुकुम (पश्चिम)	१०	१०	१०	६	१५	६	१०	८	७५	P2
१६	श्री दलती जनविकास आधारभूत विद्यालय गोइरी ११ रुकुम (पश्चिम)	१०	५	१०	८	१५	६	१०	८	७२	P2
१७	श्री साईराम आधारभूत विद्यालय घोरलास १० रुकुम (पश्चिम)	१०	५	१२	५	१५	६	१०	८	७१	P2
१८	श्री लालीगुरास आधारभूत विद्यालय भयाउने १० रुकुम पश्चिम	१०	५	१०	८	१५	४	१०	८	७०	P2
१९	श्री जनभावना आधारभूत विद्यालय चौर ११ रुकुम (पश्चिम)	१०	५	१०	६	१५	५	१०	८	६९	P3
२०	श्री महादेव आ.वि.रोकाजा १ रुकुम (पश्चिम)	१८	५	१०	८	५	७	५	८	५८	P3
पूर्वाधार छनोट मापदण्ड											
सूचकहरू		अंक									
भवन		पूर्ण	0-10	आंशिक	11-15	न्यून	16-20	P1	First Priority		

	कक्षाकोठा	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-8	न्यून	9-10	P2	2nd Priority		
	खानेपानी	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-10	न्यून	11-15	P3	3rd Priority		
	खेलमैदान	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-8	न्यून	9-10				
	घेरावार	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-10	न्यून	11-15				
	शौचालय	पूर्ण	0-4	आंशिक	5-7	न्यून	8-10				
	सोलार सेट	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-8	न्यून	9-10				
	फर्निचर	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-8	न्यून	9-10				

अनुसूची ३

प्राथमिकता निर्धारण फाराम २०७५(आधारभूत तह १-५)

क्र.स.	विद्यालयको नाम	सूचक									
		भवन २०	कक्षा कोठा १०	खानेपानी १५	खेल मैदान १०	घेरावार १५	शौचालय १०	सोलार सेट १०	फर्निचर १०	जम्मा १००	प्राथमिकता
१	श्री दिपज्योती आधारभूत विद्यालय राडिज्युला ९ रुकुम (पश्चिम)	२०	१०	१५	१०	१५	१०	१०	५	९५	P1
२	श्री लालिगुरास आधारभूत विद्यालय सवारी १४ रुकुम (पश्चिम)	१८	१०	१५	८	१५	७	१०	५	९१	P1
३	श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय फर्साचौर १४ रुकुम (पश्चिम)	१८	१०	१५	८	१५	७	१०	५	९१	P1
४	श्री बालकल्याण आधारभूत विद्यालय हम्पा १३ रुकुम (पश्चिम)	१६	१०	१५	८	१५	७	१०	५	८९	P1
५	श्री कमल आधारभूत विद्यालय हर्दिगाउ ९ रुकुम (पश्चिम)	१६	१०	१५	८	१५	७	१०	५	८९	P1
६	श्री आधारभूत विद्यालय घाटिगौडा ११ रुकुम (पश्चिम)	१८	१०	१०	८	१५	७	१०	५	८६	P1
७	श्री जनज्योति आधारभूत विद्यालय डाफे ७ रुकुम (पश्चिम)	१६	१०	१०	८	१५	७	१०	५	८४	P1
८	श्री सृजना आधारभूत विद्यालय घर्तिगाउ ८ रुकुम (पश्चिम)	१६	१०	१०	८	१५	७	१०	५	८४	P1
९	श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय मैडाडा १० रुकुम (पश्चिम)	१६	५	१५	८	१५	७	१०	५	८४	P1
१०	श्री सरस्वती आधारभूत विद्यालय फलाटे १० रुकुम (पश्चिम)	१६	१०	१०	८	१५	७	१०	५	८४	P1
११	श्री जनज्योति आधारभूत विद्यालय ज्यामिरकोट १४ रुकुम (पश्चिम)	१५	१०	१०	८	१५	७	१०	५	८३	P1

१२	श्री मालिका आधारभूत विद्यालय छिमी ६ रुकुम (पश्चिम)	१६	१०	५	८	१५	७	१०	८	७९	P2
१३	श्री जनयुवा आधारभूत विद्यालय भलमा १३ रुकुम (पश्चिम)	१५	८	१०	७	१५	६	१०	८	७९	P2
१४	श्री गोरखनाथ आधारभूत विद्यालय पाटागाउ ३ रुकुम (पश्चिम)	१०	५	१५	८	१५	७	१०	८	७८	P2
१५	श्री कालिका आधारभूत विद्यालय मन्कावगर ६ रुकुम (पश्चिम)	१०	५	८	५	१०	४	१०	८	६०	P3
पूर्वाधार छनौट मापदण्ड											
	सूचकहरू	अंक									
	भवन	पूर्ण	०-१०	आंशिक	११-१५	न्यून	१६-२०	P1	First Priority		
	कक्षाकोठा	पूर्ण	०-५	आंशिक	६-८	न्यून	९-१०	P2	2nd Priority		
	खानेपानी	पूर्ण	०-५	आंशिक	६-१०	न्यून	११-१५	P3	3rd Priority		
	खेलमैदान	पूर्ण	०-५	आंशिक	६-८	न्यून	९-१०				
	घेरावार	पूर्ण	०-५	आंशिक	६-१०	न्यून	११-१५				
	शौचालय	पूर्ण	०-४	आंशिक	५-७	न्यून	८-१०				
	सोलार सेट	पूर्ण	०-५	आंशिक	६-८	न्यून	९-१०				
	फर्निचर	पूर्ण	०-५	आंशिक	६-८	न्यून	९-१०				

अनुसूची ३

प्राथमिकता निर्धारण फाराम २०७५ (आधारभूत तह ६-८)

क्र.स.	विद्यालयको नाम	सूचक									
		भवन २०	कक्षा कोठा १०	खानेपानी १५	खेल मैदान १०	घेरावार १५	शौचालय १०	सोलार सेट १०	फर्निचर १०	जम्मा १००	प्राथमिकता
१	श्री त्रिवेणी आधारभूत विद्यालय स्यानीबाखुँ १२ रुकुम (पश्चिम)	२०	९	१५	८	१५	६	१०	८	९१	P1
२	श्री आधारभूत विद्यालय घेत्मा गाउबारी १३ रुकुम (पश्चिम)	१८	८	१५	८	१५	६	१०	८	८८	P1
३	श्री सृजना आधारभूत विद्यालय पिपलचौर १४ रुकुम (पश्चिम)	१८	८	५	८	१५	७	१०	८	७९	P2
४	श्री नविन आधारभूत विद्यालय पहाडा २ रुकुम (पश्चिम)	१६	१०	८	८	१०	६	९	८	७५	P2
५	श्री सरस्वति आधारभूत विद्यालय स्याला २, रुकुम (पश्चिम)	२०	१०	५	८	५	६	८	८	७०	P2
६	श्री साईकूमारी आधारभूत विद्यालय रोकाजा १ रुकुम (पश्चिम)	१७	१०	८	५	५	६	८	८	६७	P3
पूर्वाधार छनौट मापदण्ड											
	सूचकहरू	अंक									
	भवन	पूर्ण	०-१०	आंशिक	११-१५	न्यून	१६-२०				
	कक्षाकोठा	पूर्ण	०-५	आंशिक	६-८	न्यून	९-१०	P1	First Priority		
	खानेपानी	पूर्ण	०-५	आंशिक	६-१०	न्यून	११-१५	P2	2nd Priority		
	खेलमैदान	पूर्ण	०-५	आंशिक	६-८	न्यून	९-१०	P3	3rd Priority		
	घेरावार	पूर्ण	०-५	आंशिक	६-१०	न्यून	११-१५				
	शौचालय	पूर्ण	०-४	आंशिक	५-७	न्यून	८-१०				
	सोलार सेट	पूर्ण	०-५	आंशिक	६-८	न्यून	९-१०				
	फर्निचर	पूर्ण	०-५	आंशिक	६-८	न्यून	९-१०				

अनुसूची ३

प्राथमिकता निर्धारण फाराम २०७५ (माध्यमिक तह ९-१२)

क्र.स.	विद्यालयको नाम	सूचक									प्राथमिकता
		भवन २०	कक्षा कोठा १०	खानेपानी १५	खेल मैदान १०	घेरावार १५	शौचालय १०	सोलार सेट १०	फर्निचर १०	जम्मा १००	
१	श्री सहिद स्मृति नमुना मा.वि. आठविसकोट रुकुम (पश्चिम)	२०	१०	१५	१०	१५	१०	१०	८	९८	P1
२	श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यामिक विद्यालय ठूलीबाखूँ १२ रुकुम (पश्चिम)	२०	१०	१५	८	१५	८	५	८	८९	P1
३	श्री जनकल्याण माध्यामिक विद्यालय गोइरी ११ रुकुम (पश्चिम)	१९	१०	१५	८	१०	८	१०	८	८८	P1
४	श्री सूर्योदय माध्यमिक विद्यालय होली ६ रुकुम (पश्चिम)	२०	१०	१२	५	१५	७	८	८	८५	P1
५	श्री हिमालय माध्यमिक विद्यालय दाजे ८ रुकुम (पश्चिम)	१८	१०	१४	८	१५	७	५	८	८५	P1
६	श्री कालिका माध्यमिक विद्यालय सुन्दरपानी ९ रुकुम (पश्चिम)	१८	१०	१५	७	१४	७	५	८	८४	P1
७	श्री जनविकास माध्यमिक विद्यालय घारीखोला १० रुकुम (पश्चिम)	१८	१०	८	८	१५	७	८	८	८२	P1
८	श्री जनविकास माध्यमिक विद्यालय ज्यामिरकोट १४ रुकुम (पश्चिम)	१७	१०	५	८	१५	८	८	८	७९	P2
९	श्री जनता माध्यमिक विद्यालय फिन्चौर १० रुकुम (पश्चिम)	१८	१०	८	८	१२	७	५	८	७६	P2
१०	श्री सरस्वति माध्यमिक विद्यालय	१८	१०	१०	८	१०	६	५	८	७५	P2

	मिग्री ५ रुकुम (पश्चिम)										
११	श्री बाल कल्याण माध्यमिक विद्यालय आठविसकोट राडिज्युला रुकुम (पश्चिम)	१०	५	१५	८	१५	७	५	८	७३	P2
१२	श्री ज्ञानोदय माध्यमिक विद्यालय चौतारा ४ रुकुम (पश्चिम)	२०	१०	१०	८	५	७	५	८	६५	P3
१३	श्री नेपाल राष्ट्रिय माध्यमिक विद्यालय गत्तसैना ११ रुकुम (पश्चिम)	१५	६	८	८	१०	५	५	८	६५	P3
१४	श्री आर्देश माध्यमिक विद्यालय ज्यामिरकोट १४ रुकुम (पश्चिम)	१०	५	१०	८	१०	६	५	८	६२	P3
१५	श्री हिमालय माध्यमिक विद्यालय खदि ३ रुकुम (पश्चिम)	१९	१०	१०	५	५	७	५	८	६९	P3
पूर्वाधार छनौट मापदण्ड											
	सूचकहरू	अंक									
	भवन	पूर्ण	0-10	आंशिक	11-15	न्यून	16-20				
	कक्षाकोठा	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-8	न्यून	9-10	P1	First Priority		
	खानेपानी	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-10	न्यून	11-15	P2	2nd Priority		
	खेलमैदान	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-8	न्यून	9-10	P3	3rd Priority		
	घेरावार	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-10	न्यून	11-15				
	शौचालय	पूर्ण	0-4	आंशिक	5-7	न्यून	8-10				
	सोलार सेट	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-8	न्यून	9-10				
	फर्निचर	पूर्ण	0-5	आंशिक	6-8	न्यून	9-10				